

ŽINOJIMO MATAS

ČESLOVAS MASAITIS

Viena iš didžiausių žmogaus galių, o kartu ir jo esmės paslaptis, yra žinojimas. Mes žinome, kad gimėme, kad esame ir kad mūsų buvimą žemėje laukia neišvengiamas galas. Mes suvokiame, kad yra mus supantis pasaulis ir žmonės, kad yra džiaugsmas ir laimė, nepriteklūs, praradimas ir skausmas, atsakomybė, nuodėmė ir atpildas. Šita nuovoka normuoja mūsų elgesį ir ji pati sukuria laimę arba skausmą: pasitenkinimo džiaugsmą sėkmėje bei pareigos atlikime ir liūdesį, kai suklumpame.

Kasdieninio gyvenimo skubėjime mes nekvaršiname sau galvos, kas yra žinojimas, ir dažnai mums atrodo, kad žinojimo ar nežinojimo klausimas yra taip pat perdėtas arba taip pat naivus kaip ir abejonė mūsų pačių buvimu ar nebuvimu. O vis dėlto, nepaisant mūsų tikrumo dėl savo žinojimo, per amžius daug išminčių ir filosofų kvaršino savo galvas ir prirašė daug puslapių svarstydami, kas jis yra ir kokia jo esmė. Tačiau niekam nepavyko išnairplioti tų procesų žmogaus dvasioje, kurie sujungia mūsų patirtį, emocijas, sapnus ir troškimus, tikėjimą, ilgesį, ir viltį į nuostabią sintezę, kurią mes vadiname žinojimu.

Gal būt, šios sintezės paslaptimi ir jos subtilumu remiasi mūsų nepajudinamas įsitikinimas savo žinojimo galia, o gal mes tikime, ja todėl, kad mūsų pašaukimas yra ieškoti tiesos ir pažinimo. Mes godžiai skverbiamės giliau ir giliau į atomą, žvaigždynų sąrangą ir surenkame neapsakomą gamtos galybę į mažytę žinojimo lempą, kad galėtume pasišaukti ją, kaip Rytų pasakos milžiną, tarnauti mums, kada mes tik to norime. Žinojimas pasidaro ne tik mūsų pašaukimas, bet ir mūsų išsilankymo laidas. Todėl žinojimo esmės supratimas turi mums ne vien tik filosofinę prasmę. Todėl ne tik filosofija, bet ir gamtos mokslai ieško atsakymo, kas yra žinojimas. Tačiau šie du ieškojimai yra labai skirtingi.

Gamtininkui atrodo, kad filosofai ieško atsakymo metafizikoje ir žodžių sąskambyje, t.y. jie steniasi atskleisti pačius jo esmės pagrindus ir po to pateikti savo atradimą tokiais žodžiais, ku-

riems atsilieptų mūsų dvasios subtiliausios stygos. Gamtininkui gi uždrausta kasti iki pat pamatų, nes tada iškilis neišvengiamas klausimas: ant ko gi laikosi šio pamatai? Nė jam priimtina žodžių retorika, nes mūsų eksperimentiniam mokslo pasauliui tiksliai skaičiais išreikštas matas turi vertės.

Todėl tikslieji mokslai palieka filosofus džiuginti mus sava minties poezija apie pagrindus ir esmę, o patys pasirenka būdą skaičiais išmatuoti kiek yra žinojimo ir kiek ignorancijos kiekviename mokslo teigime.

Tiesa, mokslininkai dažnai skelbia savo atradimus, neprikergdami jiems žinojimo ar ignorancijos skalės, bet jie tai daro arba tik dėl skubėjimo arba dėl to, kad yra per daug įsimylėję į savo proto ir darbo kūdikį, kad galėtų prisiegti prie jo atseiktos ignorancijos matą. Tačiau jų darbai yra arba greit užmiršami arba kitų pakartojami ir patikrinami ir tiesiogiai ar netiesiogiai aprūpinami patikimumo matu.

Kokiu būdu mes galime išmatuoti žinojimą, jei net nežinome, kad jis yra? Iš tikro, labai paprastai: mes nežinome medžiagos esmės, bet pasverdami lengvai išmatuojame jos kiekį. Žinoma, šis mūsų matas yra reliatyvus: jis tepasako, kiek kartų daugiau yra medžiagos, kurią sveriamo, lyginant su pasirinktu svorio vienetu, kuris irgi padarytas iš medžiagos. Taip pat ir su žinojimo matavimu, jis yra dar labiau reliatyvus.

Šiam matavimo būdui paaiškinti žvilgtelėjime, kaip tikslieji mokslai atskleidžia naują žinojimą. Mokslinių atradimų procesas galima suskirstyti į dvi gana panašias klases. Pirmiausia, kadangi mes gyvename visokių prietaisų ir instrumentų gaidynėje, kadangi mes galime išmatuoti mažiausius elektros kiekius, silpniausius šviesos spindulius, galime pasverti subatomines medžiagos daleles, atrasti mišinį milijonus kartų atskiestus chemikalus, mes nuolat matuojame, surenkame didelius kiekius duomenų, o paskui juos gretiname, lyginame, analizuojame, kol surandame tam tikrą dėsningumą, atskirų duomenų tarpusavio priklausomybę. Šis atradimas sudaro naują hipotezę, kuri po sėkmingo patikrinimo virsta nauju įnašu į mūsų žinojimą.

Kitą priėjimo būdą sudaro praktinės išmėgintos planinės keilios. Čia tyrinėtojas, pasiremdamas savo patirtimi, savo skoniu, taisyklų ieškojimu, kitaip sakant, savo kūrybingumu, suformuluoja naują teigimą, tai yra hipotezę. Taigi, abiem atvejais anksčiau ar vėliau priinama prie hipotezės, kuri apima visus tam tikros rūšies stebėjimus, atliktus hipotezėje nusakytomis sąlygomis.

Sekantis žingsnis yra hipotezės sugretinimas su žinomais faktais ir gamtos dėsniais. Jei šis sugretinimas veda į loginius prieštaravimus, hipotezė atmetama. Kita atveju, šis sugretinimas veda

Kazys Binkis - Vaižgantas (1.69-1933)

Š. m. rugsėjo mėn. 8 d. nuo mūsų literatūros klasiko tautinio atgimimo epochos dinamiško visuomenininko ir nepriklausomybės metų skaidriosios asmenybės Kazys Binkis - Vaižgantas gimimo sukanka lygiai šimtas metų. Kaip rašytojas ir kaip visuomenininkas. Vaižgantas jau plačiai reikšėsi dar spaudės draudimo gaidynėje, redaguodamas "Tėvynės Sargą". Mūsų literatūros lobyme amžinai išliekančia verte spindi šie pirmieji Vaižganto kūriniai: Pragydruliai, Dėdės ir dėdienės, Rimai ir Nerimai, Šeimos vėžiai, Nebylas ir kt. Žymios vertės turi ir gausūs jo publicistiniai raštai, literatūros kritikos straipsniai ir, kaip literatūros istoriko, sukauptoji literatūrinės praeities medžiaga.

V. K. Jonyne medžio raizginys

prie naujų išvadų — teoremų (kurių tarpe, žinoma, gali būti ir nepriklausomybės metų skaidriosios asmenybės). Iš tų teoremų išrenkamos tos, kurias lengviausia galima patikrinti eksperimentais arba stebėjimais. Tada atliekami tokie stebėjimai, surenkami duomenys ir padaromas sprendimas, ar tie duomenys sutinka su hipotezės išvadomis, ar ne, tiksliau sakant, nustatoma, iki kokio laipsnio jie sutinka. Šis laipsnis ir yra mūsų hipotezės teisingumo matas, t. y. naujo žinojimo mastas.

Žvilgtelėjime į pavyzdį. Sakytume visas mirties priežastis pasikartojant. Todėl ir vidurkis tokiose grupėse būtų toks pat. Parinkus vieną grupę pykoriai, o kitą nerūkiančių, mes eliminuotume vieną mirties priežastį: rūkymą. Amžiaus vidurkių skirtumas rodytų rūkymo įtaką. Kadangi mes galime užrašyti, kiek laiko pykoriai praleidžia rūkymą, tai pagal savo hipotezę galime suskaičiuoti, kiek jie sutrumpina savo gyvenimą. Palaikę, kol visi jie numirs, galime nustatyti jų mirties vidurkį ir palykinti žmonių grupėse mes ras-

tume visas mirties priežastis pasikartojant. Todėl ir vidurkis tokiose grupėse būtų toks pat. Parinkus vieną grupę pykoriai, o kitą nerūkiančių, mes eliminuotume vieną mirties priežastį: rūkymą. Amžiaus vidurkių skirtumas rodytų rūkymo įtaką. Kadangi mes galime užrašyti, kiek laiko pykoriai praleidžia rūkymą, tai pagal savo hipotezę galime suskaičiuoti, kiek jie sutrumpina savo gyvenimą. Palaikę, kol visi jie numirs, galime nustatyti jų mirties vidurkį ir palykinti žmonių grupėse mes ras-

(Nukelta į 2-rą psl.)

Kertinė Paraštė

YRA IR TOKIA VADOVĖLIŲ PROBLEMA

Naujiems mokslo metams prasidedant, rūpestis liuanistiniu švietimu dar padidėja ir paakualėja. Spauloje ir šiaip pokalbiuos reikalas diskutuojamas, įvairių nuomonių, įvairių receptų negerovėms gydyti žmonėse netrūksta. Ir tai yra normalu nenormaliose išeivisko mūsų "vargo mokyklų" sąlygose. Todėl ir nuomonėmis pasikeitimas neturėtų niekieno būti priimtas už piktą, jeigu tik jis pats kuria nors prasmę nėra piktybinis.

Ne paskutinėje vietoje čia yra ir vadovėlių problema. Tik ne todėl, kad mes jų stokotume. Nemenkoms pedagogų, švietimo institucijų, leidėjų ir visos visuomenės pastangomis vadovėlių bado, kol kas ne jaučiame, o net pasigindijame kurį vadovėlį iš dviejų ar trijų tai pačiai klasei pasirinkti. Vadovėlinės problemoje šandien visos dėmesys, manytume, turėtų krypti į tų vadovėlių atšviežinimą ir jų medžiagos prasingesni atrinkimą.

Ką tai reiškia prasingesnis medžiagos atrinkimas? Turint galvoj pirmoje eilėje skaitymo knygas, reikia neužmiršti, kad nėra tų knygų vieningas tikslas tik pramokyti skaityti, bet drauge mokinį su pažindinti palaipsniui ir su liuanistinio literatūros atskirais gabalukais ir su jų autoriais. O tai jau yra ne vien tik mechaninis skaitymo mokymas, bet ir mokinio dvasios įdiegimas ir savo tautos kultūrinio kodo dirvožemį. Sakysim, čia rašantysis puikiai prisimena, kokį visam gyvenimui neišdildomą įspūdį jam padarė kadaise pradžios mokyklos skyriuose skaitytos trumpos ir vaikui suprantamai parinktos Vaižganto, Krėvės, Lazdynų Pelėdos, Biliūno, Pr. Mašiot, Maironio, Binkio, Vaičiūno ir kitų mūsų rašytojų kūrybos ištraukos. Juo labiau, kai mokytojas čia pat keliais žodžiais pasakydavo, kas tie rašytojai yra, ir ką tos pavardės reiškia mūsų tautai.

O kaip yra šiandieninėje mūsų praktikoje? O tiesiog tvanas neplaningo, neprasmingo skaitynių atrinkimo. Paėmė rankas tą ar kitą pradžios mokyklai skirtą vadovėlį ir nustumė baisia pelę ir grūdų mišrine. Vadovėlio autorė ar autorius skaitinių pavyzdžių rinkosi, kas ir iš kur greitosis mis po ranka pakliuvo. Užteko kam nors šiaip taip kokią porą ir tai gana prastų eilėraščių "per didelę bėdą" atspausdinti vaikų laikraštyje ar laikraštiniame vaikų skyriuje ir, žiūrėk, autorius su savo raštais jau reprezentuojamas mokykliniame vadovėlyje, kai tame pačiame vadovėlyje mūsų vaikų literatūros klasiko Vy-tės Nemunėlio (Bernardo Brazdionio) nė vienos eilutės nerandi. O šitai akivaizdžiai rodo, kad vadovėlių autoriams neužtenka tik patiems mokėti skaityti ir rašyti, bet reikia turėti ir aiškią literatūrinę bei

estetinę nuovoką, gi jeigu jos neturima, reikia ją pirma įsigyti, o tik paskui imtis vadovėlių rašymo.

Ir antroji šiandieninės mūsų temos pusė — vadovėlių atšviežinimas reikštų štai ką. Aukštesnių klasių mokyklų liuanistinių mokyklų literatūros kursui ir jam skirtų chrestomatinių pobūdžio vadovėlių autoriams liuanistinio literatūros raida, atrodo, yra pasibaigusi su dar nepriklausomoje Lietuvoje subrendusiais rašytojais. Susidaro įspūdis, kad pokario išeivijoje gyvosios mūsų literatūros visai ir nebėra. O šitai juk žalingai įtakoja patį mokinį: visa tai jam lyg sakyte sakko, kad dėmesio vertos grožinės literatūros išeivijoje nėra ir negali būti, todėl nė nesistenki pats ko nors rašyti.

Tačiau tikrovėje gi yra visai kitaip. Pokario meto dešimtmečius išeivijoje išaugo ir subrendo mūsų rašytojų karta, kuri dabar jau ritsi per penkiasdešimt metų. Gi po anų jau gana nemažą indėlį yra atnešusi dar jaunesnė generacija. Kodėl tad apie juos beveik nekalbama mūsų mokyklose, kodėl jų kūrybos pavyzdžių nėra chrestomatiniuose skaitiniuose? Ar jie dar per jauni? Sprendžiamasis veiksnys čia turėtų būti ne amžius, bet paties kūryba. Juk kadaise savo vadovėliuose skaitėme, o iš atminties dar ir dabar neiškrito, Kazio Binkio "Rudenio" eilutę:

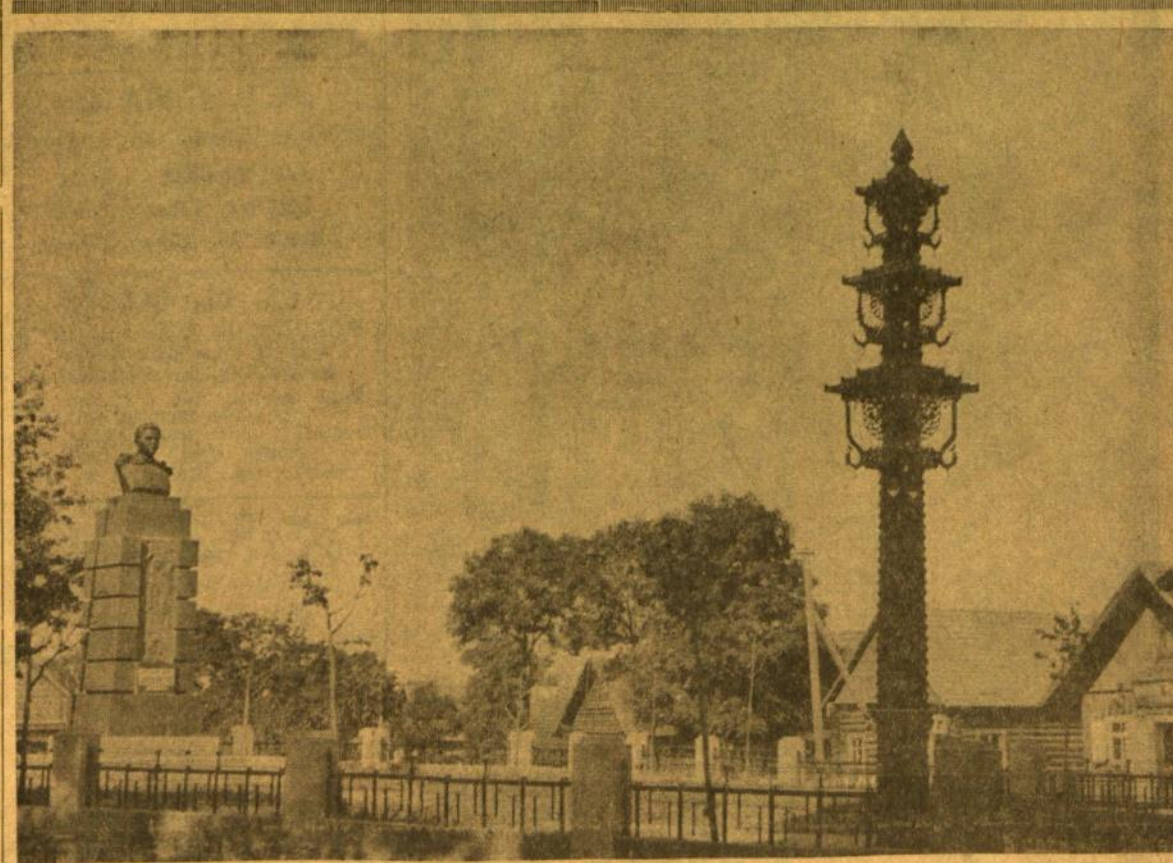
Šaltas vėjas blaškos
Po miškus ir sodus,
Kur tikslai pažūri —
Reginys nuobodus.

Eilėraščių autorius tada buvo tik apie trisdešimt metų. Ir nie kam neatrodė, kad jis vadovėlin dėti per jaunas. Tai ką bekalbėti apie mūsų išeivijos rašytojus, jau perkopusius per daug aukštesnes amžiaus ke-terias, kurie tačiau mūsų šio-nykštė mokyklai vis dar neegzistuoja.

Tuo tarpu pats mokyklinis ir akademinis mūsų jaunimas, kaip čia rašančiojo organizacinė patirtis su jaunimu rodo, jei dar liuanistškai skaito, tai skaito kaip tik labiausiai šiuos jaunesnius mūsų tremties rašytojus, nes jie kalba šio laikmečio kalba ir problemomis, kurios čia augančiam mūsų jaunimui yra artimai savos. Todėl ir Mačernis ir Nagys, ir Niliūnas, ir Baronas, ir Bogutaitis, ir Landsbergis, ir Ostrauskas, ir Škėma, ir Švabaitis, ir Saulaitytė, ir Šlaitas, Sutema, ir Mackus, ir Sadūnaitis, Almenas ir kt. yra jų rašytojai. Jie visi mūsų jaunimui yra gyvasis pavyzdys, sakantis, kad ir išeivijoje yra užaugusi gyvoji ir brandi liuanistinio literatūra, ir kad pats šiandieninis jaunimas gali šią vyresniųjų kūrybinę rašto tradiciją čia pat tęsti.

Todėl ir yra pats laikas literatūrinio pobūdžio mūsų vadovėlius, kurie pravers ir li-

(Nukelta į 2 psl.)

Kazys Binkis - Vaižgantas gimtosios parapijos Svedasų miestelio alkštė, kurioje pastatytas paminklas jo rašytojo biustas.

Šiame numery

- Yra ir tokia vadovėlių problema.
- Žinojimo matas.
- Vytauto Mačernio "Vizijos" Jaunimo centro scenoje, Chicagoje.
- Bertolto Brechto eilėraščiai.
- Aiškia regys.
- Julio Cortazar novelė.
- Stiklo švarumo Zuerichas.
- Lyric operos sezonas.
- Atsiliepiant į "Dirvos" rūpestį Lietuvos istorija.
- Spygliai ir dygliai.

Žinojimo matas

(Atkelta iš 1 psl.)

amžiaus vidurki. Jeigu šis vidurkis iš tikro tiek yra trumpesnis už nerūkančiųjų amžiaus vidurki, kiek mūsų skaičiavimai rodo, tai mūsų hipotezė yra teisinga.

Gal būt. Gali atsitikti, kad pakartoję šiuos stebėjimus su kitomis dviem pykporių ir nepykporių grupėmis, rasime, kad ši hipotezė neteisinga. Gal net šimtą kartų kartoję rastume, kad ji teisinga. Tačiau kas gali atsitikti šimtą pirmąjį kartą? Argi mokslas gali kategoriškai teigti, kad Mikė Melagėlis visada sako netiesa, net ir tada, kai jis prisipažįsta meluojąs? Mes niekada nežinosime visu tikrumu, ar rūkymo minutė sutrumpina gyvenimą devyniom ar vienuolika sekundžių. Taip pat ir priešingai: jei pirmąjį, antrąjį ir dešimtąjį kartą mes rastume, kad amžiaus vidurkis sutrumpėjo ne devyniom, tai dešimtim, tai vienuolika sekundžių, mes negalėtume kategoriškai teigti, kad mūsų hipotezė yra neteisinga. Kiekvieną atvejį mes turėtume įteisingumo laipsnį, kurį galime apskaičiuoti, pasiremami savo stebėjimais. Matematikos šaka, vadinama statistikos teorija, patiekia būdus, šiam laipsniui apskaičiuoti. Jinau taip pat duoda mums ir ignorancijos matą, kuris statistikoje vadinamas žinojimo arba informacijos entropija.

Lygiai kaip visos matematinės išvados priklauso nuo pagrindinių prielaidų, vadinamų aksiomomis, arba postulatais, taip ir statistikos teorijos pateikiami matavimai yra reliatyvūs. Jie priklauso nuo pasirinktos hipotezės apie charakterį, pagal kurį atlikti stebėjimai gali keistis, jeigu jie pakartojami. Mūsų žinojimo tikrumo laipsnis ar hipotezė yra teisinga ar ne priklauso nuo šio pasirinkimo, postulavimų ir nuo grupių didumo. Kartą mes susitarėm dėl galimo kartojamų stebėjimų kintamumo ir parenkam pykporių ir nerūkančiųjų grupių dydžių, tada pagal statistikos teoriją galime apskaičiuoti žinojimo laipsnį. Šis laipsnis išreiškiamas dviem skaičiais. Vienas iš skaičių reiškia mums priimtą tikslumą, t.y. kartojimų stebėjimų nukrypimo kiekį nuo hipotezės. Kitas skaičius nusakoma, kaip dažnai šiuo stebėjimų pakartojimas ves prie rezultato, kurie atitiks pasirinktą tikslumą. Taigi mes galime klausyti, kaip dažnai mūsų stebėjimai, jei būtų kartojami, rodytų, kad rūkymo minutė nukerpa nuo amžiaus tarpą tarp aštuonių ir dešimties sekundžių. Skaičiavimai duotų atsakymą į šį klausimą. Arba mes galime pasirinkti stebėjimo rezultatų pakartojimo dažnumą, t.y. mes galime klausyti kokiame tarpe į abi puses nuo devynių sekundžių mes rasime 95 proc. visų mūsų atliktų stebėjimų rezultatus, jei juos pakartotume daugelį kartų. Atsakymą į šį klausimą vėl lengva apskaičiuoti, jei mes susitarsime dėl galimos stebėjimo pasiskirstymo būdo ir dėl grupių dydžio.

Šitas mūsų žinojimo matas turi vidinę apsaugą nuo pačios esmės pagrindų atradimo: jis remiasi mūsų prielaida apie stebėjimo rezultatų pasiskirstymo terminologiją, apie stebėjimų pasiskirstymo tikimybę. Pavyzdžiui, mes galime prileisti, kad stebėjimo rezultatas turi tą patį galimumą būti bet kur tarp vienos ir dvidešimties sekundžių, arba mes galime sakyti, kad juo toliau rezultatas yra nuo devynių sekundžių, tuo mažiau jis yra galimas.

Jeigu norėtume, galėtume šita arba pirmąją prielaidą patikrinti stebėjimais. Šiame patikrinime mūsų prielaida virsta nauja hipoteze. Pirmoji hipotezė lietuviškai pasakytų: jei patikrinti mes turime stebėti visą pykporių grupę. Antroji hipotezė lietuviškai pasakytų: jei patikrinti mes turime stebėti visą grupę. Antrąją hipotezę patikrinti turėtume stebėti visą grupę eile. Savo patikrinimo rezultatus įvertinti, vėl turime padaryti naują prielaidą apie jų pasiskirstymą, kurio galėtume tikėtis, jei tokių eilių, susidedančių iš atskirų pykporių grupių, stebėjimą pakartotume daug kartų. Taigi, šio naujo žinojimo vertinimas remiasi nauja prielaida. Ją vėl galėtume patikrinti stebėjimais ir tų stebėjimų rezultatus vertinti, pasiremami dar kita prielaida. Ir taip be galo: jei pasirinktume bet kurią prielaidą savo vertinimo pagrindą, tai po šiuo pagrindu rastume kitą, gilesnį pagrindą. Todėl mes sustojame ir prisipažįstame: mūsų žinojimo žinojimas yra reliatyvus. Tai yra neišvengiama mūsų ribotumo pasekmė, mūsų pasirinkto matematinės teorijos rezultatas, nes matematika, kaip ir logika, tegali pasakyti ar išvada sutinka su prielaidomis, ar ne. Ji neturi priemonių nustatyti ir nesiekia teigti ar savo esmėje išvada arba prielaidos yra teisingos ar ne.

Tiesa, tikimybių teorijoje turime visą eilę, taip vadinamų, centrinių ribos teoremų, kurių viena teigia, kad, stebėjimų skaičiui didėjant, rezultaty pasiskirstymas artėja prie tam tikrų standartinių formų. Kitos teoremos sako, kad rezultaty pasiskirstymo priežastis skaičiui augant, jų pasiskirstymas įgyja tam tikrą charakterį. Tačiau šios teoremos, kaip ir visos matematikos išvados, remiasi tam tikromis prielaidomis. Kai tų pačių situacijų pasikartojimas visada veda prie tų pačių rezultatų, kuriuos apima naujoji hipotezė; kai padaroma eilė išvadų iš šios hipotezės ir jos taip pat patikrinamos stebėjimais, tada hipotezės tikrumas pasidaro tokio laipsnio, kad ji pakeliama į gamtos dėsnius. Tačiau mes nežinome, ar tos prielaidos, kuriomis pasiremami mes išmatuojame savo žinojimo patikimumą, yra teisingos ar ne. Nebent jas pakeistume naujomis prielaidomis ir jų pagalba kartu su naujais stebėjimais patikrintume senųjų prielaidų teisingumo laipsnį.

Manau, kad dėl šio hipotezių ir gamtos dėsnių sugretinimo kai kurie skaitytojai kraipo galvą. Taip, mes norėtume tikrumo, mes ilginės absoliučios tiesos. Tačiau to mes turime ieškoti kitur, o ne moksle. Mokslo niekada nebuvo ir nebus absoliuti tiesa. Kitaip, juk jis nesikeičia. Tačiau mes nuolat stebime senus "gamtos dėsnius" griūvant ir naujus atsirandant jų vietoje. Net klasikinės visuotinės traukos dėsnis tėra tik mūsų patirties santrauka, kuri labai artimai sutinka su visais iki šiol atliktais stebėjimais. Tačiau jis nėra absoliuti tiesa. Juk reliatyvybės teorija pakeitė šį dėsnį kitu. Tarp subatominių medžiagos dalelių kitokį veikimą stebime. Pagaliau mes nežinome, ar tolimosios žvaigždžių sistemos atrodo bėgančios nuo kita kitos tik dėl mūsų stebėjimų iliuzijos (šviesos kvantų pasnėgimo), ar dėl pirminio visatos sprogo, ar dėl to, kad tolimųjų erdvių plotuose traukos dėsnis negalioja.

Nepaisant viso šito, savo emocijose mes esame tikri savo žinojimu, mes tariamės pažįsta gamtą bei jos dėsnius. Mes pasikinkome juos, kad jie nešų mus sprausminiais lėktuvais per vandenynus ir raketomis į patį mėnulį. Mes turime Aladino stebuklinę lempą ir joje klusnų milžiną. Tik kartais kažkas neapčiuopiama suvirpa toje lemputėje be mūsų noro ir be mūsų žinios, ir mes sudūžtame po triuškinančia mūsų tarno galybe. Mūsų žemiško žinojimo tikrumas subyra, kaip išblėstančios kibirkštys į užgesusios lemputės tamsą.

Poetas Vytautas Mačernis (1920–1944) Piešinys A. Bičiūno

Vytauto Mačernio "Vizijos" Jaunimo centro scenoje, Chicagoje

Šiomet spalio mėn. 7 d. sueina 25 metai, kai, besitraukdamas į Vakarus nuo antrosios rusų-bolševikų invazijos, netoli savo tėviškes Žemaitijoje fronto ugnyje žuvo vienas kartinų būsimosios žeminių kartos poeto Vytautas Mačernis, tada vos tik sulaukęs 24 metų amžiaus. Jo kūryba, nors ir išlikusi ir tebesaugoma Lietuvos mokslo akademijos rankraštyne, Vilniuje, lig šiol okupuoto neleidžiama tėvyneje išleisti atskira knyga. Drieta tik pluoštelis eilėraščių, paskelbti Vilniuje kasmet išleidžiamam almanache "Poezijos pavasaris". Tai ir viskas. Tuo tarpu Vakaruose Vytauto Mačernio poezija susilaukė net dviejų leidinių. Jau pirmaisiais pokario metais (1947) Romoje buvo išleista Vytauto Sauliaus parengta pomirtinė Vytauto Mačernio poezijos knyga, pavadinta "Vi-

zijos". Leidinyje tilpo "Vizijų" ciklas ir pluoštas paskirų eilėraščių. Visa Vytauto Mačernio eiluočių kūryba į Laisvę fondo liukusinių ir dail. P. Augiaus iliustruotų leidinių buvo atspausdinta 1961 m. Chicagoje. Šia poeto knyga, pavadinta "Poezija", redagavo Kazys Bradūnas. Nuo tada Vytauto Mačernio "Poezija" tapo viena iš labiausiai mėgiamų ir labiausiai skaitomų knygų. Jaunas žuvis, Vytautas Mačernis pasiliko mūsų literatūroje skaidrių jaunystės poeto. Tad teisingai lietuviškasis jaunimas šiandien jį laiko savo poetu ir skaito labiau negu kurį kitą. Todėl ir Mačernio 25 metų mirties sukakties minėjimą Chicagoje rengia mūsų akademinis jaunimas. Spalio 18 d. 8 val. vak. Jaunimo centro didžiojoje salėje studentų ateitininkų Korpl. Sat-

V. K. Jonynas Aušros Vartų Madona

(Vitražo detalė Kennebunkporte)

KRONIKA

• Vasaros koncertai ir literatūros vakarai Pranciškonų vasarvietėj Kennebunkport, Maine. Ten šią vasarą atostogavo daugiau kaip 1000 lietuvių. Svečiam suruošta 3 koncertai-literatūros vakarai. Programą atliko solistai: Elzbieta Kardelienė, Elena Blandytė, Agnė Paškevičienė, Antanas Keblys; pianistės: Olga Kersytė, Ald. Prapuolenytė, rašytojai: Leonardas Andriekus, Paulius Jurkus, Algirdas Landsbergis, Nelė Mazalaitė, Stasys Yla. Programą koordinavo ir jai vadovavo Elena Vasyliūnienė. Koncertai-literatūros vakarai vyko šv. Antano gimnazijos didžiojoje salėje. Tuo pačiu metu, liepos ir rugpjūčio mėnesiais, gimnazijos patalpose buvo dvi jaunimo stovyklos: bendroji, mažųjų vaikų — liepos mėnesį ir ateitininkų rugpjūčio mėnesį, kurioje dalyvavo 120 jaunuolių.

• J. Tumo - Vaižganto 100 metų gimimo sukaktis bus minima jo gimtinėje — Malašiu kaimė, Svėdasų valsčiuje, o taip pat Vilniuje ir Kaune. Jo gyventose vietose būsiančios atidengtos paminklinės lentos; ruošiamasi išleisti rašytojo amžininkų atsiminimų knygą.

• Varpo vyrų choro kamerinė grupė iš Vilniaus buvo išvykusi į Italiją dalyvauti tarptautiniame polifoninės muzikos konkerte. Grupeį vadovavo Adolfas Krogertas. Konkurse dalyvavo 13 vyrų chorų iš 10 šalių. "Varpas" pasirodė geriausia, laimėdamas I premiją ir I laipsnio diplomą.

rija, kurios aktyviu nariu Kauno ir Vilniaus universitetuose buvo pats Mačernis, scenoje pastatytas poeto žinomajam eilėraščių ciklą "Vizijos". Tai bus mūsų toks pirmas minėjimas: be pasikaito, be kalbų, o kalbės tik paties poeto kūryba. Visas pastatymas ir muzika — Dariaus Lapinsko. Dalyvauja solistai ir aktorai: Aldona Stempuzienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Barauskas, Bronius Maciukevičius ir Chicago akademinis jaunimas. Spektaklin bilietai jau iš anksto gaunami Marginiuos. Reikia tikėtis, kad visa kultūrinė lietuviškoji Chicago spalio 18 d. vakarą rinksis pagerbti per anksti žuvusio, bet gilia vagma mūsų literatūroje palikusio poeto, kurio kūryba šitokiuose teatrinio pastatymo rėmuose, scenoje su skambės pirmą kartą.

gr.

DR. ANNA BALIUNAS
AKU, AUSŲ NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. šeštadienis 10-11 val. Trečiadienį nedirba. (Telefonai priimami esant situacijai)
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. tel. WALBROOK 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonitų pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 374-8013

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUKŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-šios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. šeštadienis 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 476-4042
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5949, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt., 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradienis, penktadienis 3-9 v. vak. šeštadienis 10-11 p. p. Ligonitų priimami pagal susitarimą

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

tuanistines mokyklas negalinti pasiekti, šia grynai išsiviskų metų literatūra atšviežinti. Bet ir patiems mokytojams būtina atšviežinti. Kai mokytojai po Maironio ar Brazdžionio nieko gero ir nieko suprantamo mūsų literatūroje nėra, kai mokytojas tesugeba iš kiek modernesnės eilėraščių tik pasižiūrėti, gaunasi gana tragiška situacija, kada mokinyk literatūrinės raidos suvokimo prasme yra ne kar-

tą praaugęs mokytojas. Tai tik pora apmąstytinų ir spėjimų problemų naujų mokslo metų pradžios proga. Jų yra kur kas ir daugiau. Kokios nors stebuklingos lazdelės mostelėjimu visų problemų iš karto neišspręsimė. Tačiau bent dalimis bandyti verta. O tarp jų ir prasmingesnis vadovėlinis medžiagos atrinkimas ir vadovėlių atšviežinimas naujausia mūsų išsivijos literatūra turėtų būti ne paskutinė vietoje.

k. brd.

Ant Rudoko kabineta perem
aprometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą. Pirmadienį 10-12 val. ir 7-9 v. vak. antradienį ir penktadienį 10-12 val. šeštadienį 10-12 val.

Ms 785-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALLYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akustinė ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu rez. — PROSPECT 8-9081
DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v. vak. nuo 9 iki 12 val. arba susitarus

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį nedirba

Ofiso ir buto tel. Olympie 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

Tel. — RELANCE 5-1811
DR. WALTER A. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštadienį 12-2 val. p. p. trečiadienį nedirba

Tel. ofiso ir buto Olympie 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išeikvius trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
7156 South Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadienį, 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadienį 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telefonas: RE 7-1108
Rez. tel. 239-2919

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmadienį, ketv., 6-8 val. antradienį ir penktadienį 1-4 val. Pirmadienį tik susitarus

JEIGU JUMS REIKIA GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir prieinama kaina.

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
CHICAGO 29, ILLINOIS

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
7109 ir Campbell Ave. Kampas
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. šeštadienį 9 v. r. 3 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviška kalba
DR. FRANK PLECKAS, Opt.
3424 W. 63rd St. GR 6-7044
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. 423 - 2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)
Pirma ligonitų tikslai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradienį nuo 2-5 popiet, ketvirtadienį nuo 6-8 vakaro
Ofiso telefonas: 776-2850
Rezid. telefonas: 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAİKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELANCE 5-4410
Rez. GLOBEVILLE 6-0617
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 6 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas: 995-8294
Valandos: 9-8 v. v. penktadienį 10-12 v. r. 2-8 v. vak. šeštadienį 1-4 v. vakaro. Sekmadienį ir trečiadienį uždaryta. Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1233
Ofiso val.: pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir 6 iki 8 v. v. šeštadienį 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmadienį ligonitų tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

Tel. PROSPECT 6-9400
DR. ONA VASKEVICIUS (VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 So. Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadienį 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PB 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmadienį, antradienį, penktadienį 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirtadienį 6-8 v. vakaro. Šeštadienį 11-1 val. popiet

AIŠKIAREGYS

ANNE RICHTER

Neseniai Paryžiuje XX amžiaus klasiku serijoje pasirodė prancūzų rašytojos Anne Richter knyga apie lietuvių, prancūziskai rašiusi poetą O. V. Milašius. Čia paduodame tos knygos baigminio skyriaus sutrumpintą vertimą, ta proga prisimindami Milašiaus 30 metų mirties sukaktį.

P. G.

Taip, minties žybtelėjime aš su-pratau, aš pajutau, aš pamaciau kaip visa tai įvyko.

Milašius

Mes skaitome "Laišką Storge'ui", "Ars Magna", "Paslaptis" ir stebimės. Tyras ir galingas gūsis dvelkia iš tų puslapių; sielos alsavimas, kartais ramus, kartais audringas, alsavimas būtybės, kuri tegyvena tik negirdėto atskleidimo ritmu. Tai sukrečiantys pranešimai, kuriuos nebežinau kuriam žanrui priskirti. Ar tai filosofija? Bet jie ne abstrakčiai kalba išsakyti. Ar tai poezija? Gal būt, nes kiekviena poezija savo esmėje yra atskleidimas; tačiau toji poezija jau nebeturi nieko bendra su literatūra. Tai ne viena žmogaus dvasia sukūrė šį veikalą, sugalvojo jo sandarą — ir tai yra būdinga. Turime įspūdį, kad šitie lapai buvo parašyti, sekant vieną nuolatinį ir švieslingą tekėjimą, įkvėptam chaose skelbiant vieną po kitos tiesą.

Milašius jau nebekalba Milašiaus, bet žmogaus vardu. Per kokius keturiasdešimt metų jis mum pasisako, jog rėmėsis i Laiką - Erdvę - Judesį, ligi 1914 m. nakties, kai staigios ir dūžtančios šviesos smūgis juos su-sprogdino: judėjimas jau džiaugsmingai pastebėtas ir žavys vaikystės šalyje, tada įsitvirtino kaip vienintelė tikrovė žmogui ir visatoje: "Aš judu, reiškia aš esu. Mintis negali būti buvimo įrodymu, nes ji tėra tik konstatavimas ir judėjimo meilė. Medžiaga, laikas, erdvė tėra tik trys tos pačios pirminės briaunos, medžiagos idėja neiškyla iš erdvės ar laiko idėjų. Visa telpa

Oskaras V. Milašius

Šio prancūziškai rašiusio mūsų poeto žinomam ciklui "Les Sept Solitudes" kompozitorius Darius Lapinskas šiuo metu yra parašęs muziką. Solistė Aldona Stempuzienė jį atlieka drauge su Stuttgarto simfoniniu orkestru netrukus išleidžiamame Lapinsko kūrybos plokštelėje.

teitis yra iliuzijos, kurių spąstose žmogus niekad nepaliovė spurdėti.

Beveik tuo pačiu metu, naudodamasis kone tais pačiais terminais, Einšteinas, Milašius nieko apie tai nežinant, padarė tą patį atradimą. Nuostabus susitikimas dviejų protų, kurie skirtingais keliais ir vis dėlto panašiais: matematine intuityja ir metafiziniu švystelėjimu prieina to paties atskleidimo! Abudu kalbėjo apie Akimirksnio visatą: tačiau Milašius iš jos darė būstinę Dievo, kuris sukūrė pasaulį pagal savo paveikslą, kad galėtų jame pamatyti savo paties atspindį. "Pasaulio grožis yra ženklas, kad jis tikras", sakydavo Simone Weil. Milašius būtų atsakęs, kad tai yra įrodymas, jog jis kilęs iš Dievo.

Pagal Milašių, pirmąpradžio nuopuolio priežastim buvo išdidus kūrinio maištas prieš klusnumą Dvasiai, ir jo išdava buvo kūrinio pasidavimas medžiagos vergi-jai. Nuo tada žmogus buvo nu-baustas atminties netekimu: "Žmogus, atskirtas nuo Dievo, netekęs jo dvasinės vienovės, su-skilo, tapo sau pačiam ponas ir savo paties vergas, ir išdidais nei-gimo kančių draskomas, niekin-gai viešpatuoja pamotėje žemėje, nugrimzdęs dvasios naktįje be at-minties... Žmonijos politinė, so-cialinė, mokslo ir literatūros isto-rija tėra slogutis, dominuojamas tamsios minties, klausimo be at-sakymo kas aš esu?" Pirmas klausimas miegalio, išsivadavusio iš savo pragariškai įkyrių minčių bus: "Kas aš esu?"

Tačiau kūnas pasirodo ištikimėsnis už sąžinę. Mažai tesiskai-tydamas su protu, sekdamas vi-duramžių kabalistus, Milašius, smegenis padaro "širdies sateli-tu": širdis, kur susiriša mazgas arterijų, išnešiojančių kraują, y-ra būtybės saulė, tuo tarpu kai smegenys yra mėnulis, pasitenki-nas atspindėti šviesą ir ją paskir-syti intelektualiniu pažinimu. Prarastoji atmintis laikosi krau-juje, "išdidumo tamsybėse, kaip auksas po kalno svoriu" (Ars Magna). Tik kraujas protuoja, kraujas atsimeina ir kalba, mal-dos pastangose, nuotol vieninte-liam prisiartinime prie Dievo.

Kita vertus, Milašius išaukšti-no didingą politinį mesianizmą, numatė parašyti "didelį derinan-tį veikalą", kuriame Bažnyčia bus svarbiausia kūrėja, paruo-

Mieste atspindžiuose...

Nuotr. Vytauto Maželio

šianti taikingo pasaulio svajone, savotišką dvasinę monarchiją, i-dealų miestą, kuris, jis žinojo, nebus pastatytas jam gyvam e-sant, bet kurio pastatymą jis i-žvelgė ateities laike, kai mok-slas, "pasiekęs medžiaginio pa-saulio ribas", ant tikėjimo aukro-paaukos protą.

Milašiaus politinės idėjos, kaip

ir Platono, kyla iš jo metafizikos. Tuo tarpu jis turėjo suartėti su politika labiau tiesioginiu būdu, per savo, kaip diplomato, veiklą. Dideli dvarininkai, iš kurių jis buvo kilęs, buvo sulenkėję lietu-viai. Mes žinome, kad pagrindžio spauda ir tautinis lietuvių judėji-mas pradėjo reikštis apie 1863 (Nukelta į 4 pusl.)

BERTOLT BRECHT

MINTYS APIE TREMTIES ILGUMĄ

Nekalk vinių į sieną.
Nuunesk švarką ant kėdės.
Kam kurdintis keturiom dienom?
Ryt sugrįši.

Palik medelį be vandens.
Kam dar sodinti medį?
Pirm nei jis pasieks pakopos aukštį,
tu laimingai iš čia išvyksi.

Praeidamas pro žmones, slėpk veidą po kepure!
Kam skaityti svetimą gramatiką?
Žinia apie sugrįžimą namo
tau bus parašyta žinoma kalba.

Panašiai kaip išrupa kalkės medžio statiny,
(nemėgink to trukdyti!)
taip supus prievaratos užtvara,
pastatyta pasienyje
prieš Teisingumą.

Pažiūrėk į vinį, kurį įkalei į sieną:
kada tu manai sugrįžti?
Nori žinoti, ko tu savo širdyje tikies?

Diena po dienos,
dirbi išlaisvinimui:
sėdėdamas savo kambarį rašai!
Nori žinoti, kaip tu vertini savo darbą?
Pažiūrėk į mažą kaštoną, besistiepiantį kiemo kertėje,
kuriam tu vandens pilną šotį vilkai!

1940

Mano mažasis sūnus manęs klausia:
Ar man mokytis matematikos?
Kam?, norėčiau pasakyti. Kad du
duonos kepalai daugiau už vieną,
tu pamatysi ir be jos.

Mano mažasis sūnus manęs klausia:
Ar man mokytis prancūzų kalbos?
Kam?, norėčiau pasakyti.

Ši viešpatija sugrįš.
Tu tik ranka patrink pilvą ir dejuok,
ir tuoj visi tave supras.

Mano mažasis sūnus manęs klausia:
Ar man mokytis istorijos?
Kam?, norėčiau pasakyti.
Išmok savo galvą įkisti į žemę,
tada, galimas daiktas, išliksi.

Taip, mokykis matematikos, atsakau.
mokykis prancūzų kalbos, mokykis istorijos!

CITATA

Poetas Kin sakė:
Kaip galiu rašyti nemarius veikalus, nebūdamas garsus
Kaip galu atsakyti, į jeigu nesu klausiamas?
Kam turin gaisinti laiką eilėmis, jeigu laikas jas pražudo?
Rašau savo siūlymus patvaria kalba,
nes bijau, kad, kol jie įvyks, laikas, praeis.
Kad atsiiektum, kas didu, reikia didelių paktimų.
Maži paktimai yra didžiųjų paktimų priešai.
Turiu priešų. Todėl privalau būti garsus.

Išvertė P. Gaučys

Bertolt Brecht (1898–1956) vokiečių poetas ir drama-turgas. Kartu su komp. Kurt Weill'iu sukūrė "Trijų grašių opera" (1928), išgarsėjusią visame pasaulyje. Vėliau pasi-reiškė kaip dramaturgas ir režisierius. Įsigalėjus naciams. gyvenimo tremtyje. 1946 m. sugrįžo į Rytų Berlyną, kur iki mir-ties vadovavo Berliner Ensemble teatrui. P. G.

Užimti namai

JULIO CORTAZAR

Mes mėgom tuos namus, ne vien dėl jų erdvės ir amžiaus (šiais laikais, kai tiek senų namų paverčiami geriausiai apsimo-kančia jų medžiagos likvidacija), bet ir todėl, kad juose tebegyveno mūsų prosene-lių, mūsų senelių, mūsų tėvų ir visos mū-sų vaikystės prisiminimai.

Irena ir aš pripratome juose būti vienu du — tikra kvailystė, nes tuose na-muose lengvai būtų galėję gyventi aštuoni žmonės, vieni kitiems visai nekludydami. Jūs tvarkėm iš ryto. Atsikeldavom apie septynias, ir apie vienuoliktą aš palikda-vau Irenai paskutinius kambarius, o pats eidavau į virtuvę. Pietaudavom dvyliktą, vi-suomet punktualiai. Mums patikdavo pie-tauti galvojant, kad namai tokie talpūs ir tylūs, ir kad užtenka mudviejų jiems su-tvarkyti. Kartais net pagalvodavom, kad jie mums lėmė susituokti. Irena atmetė du pretendentes be ypatingos priežasties; man numirė Marija Ester, dar prieš mums su-sižieduojant. Saulaukėm keturiasdešimt me-tų balsiai neišreiškė minties, kad mūsų paprasta, tyli brolio ir sesers santuoka bu-vo lyg natūralus viso, prosenelių idiegot, šeimos medžio tuose namuose galas. Vieną dieną ten numirsim; neaiškūs, neapčiuopia-mi pusbroliai užims namą ir tikriausiai jį nugriaus, kad uždirbtų, parduodant žemę ir namo plytas. O gal dar geriau būtų mums patiems jį nugriauti, kol ne per vėlu.

Irena buvo mergina, gimusi niekam ne-kludytai. Pabaigus savo rytinius namų ruo-šos darbus, praleisdavo likusią dienos dalį savo miegamajame, sėdėdama ant sofos ir megdama. Nežinau, kam ji tiek mezgė. Man atrodo, kad moterys miega, kai pri-

eina išvados, jog šis darbas yra geriausias pretekstas nieko neveikti. Bet Irena buvo ne tokia. Ji visuomet mezgė reikalingus dalykus: megztinius žiemai, kojines man, pele-rinas ar liemenes sau. Kartais pradėdavo megzti liemenę, paskui per minutę ją iš-ardydavo, kai kažkas jai nepatikdavo. Bū-davo gražu žiūrėti jos darbo krepšyje į kau-pą garbiniuotos vilnos, nenorinčios praras-ti formą, turėtą kelių valandų bėgyje. Šeš-tadieniais aš eidavau į miestą nupirkti jai vilnų. Irena pasitikėjo mano skoniu, jai pa-tikdavo mano išrinktos spalvos, ir niekada man nereikėjo nupirktų vilnų sugrąžinti. Aš gi pasinaudodavau tuo išėjimu užsuk-ti į knygynus ir pasiteirauti — veltui —, ar nėra gauta ko nors įdomaus iš pran-cūzų literatūros. Nuo 1939 metų nieko į-domaus Argentinos nebesiekdavo.

Bet aš noriu kalbėti apie namus, apie namus ir Ireną, nes aš pats bereikšmis. Klausiu kartais savęs, ką būtų darius I-re-na be mezgimo. Galima skaityti kelis kar-tus tą pačią knygą, bet kai kartą tapo už-baigtas megztnis, jį pakartoti būtų skan-dalas. Vieną dieną atradau apatinį komo-dos stalčių, pakvėpusį kamparu, pilną baltų, žalių, violetinių skryčių. Jos buvo pilnos naftalino, sudėtos į krūvelės, lyg krautuvė-j. Neišdrįsau Irenos paklausti, kam ji jas skyrė. Mums nereikėjo užsidirbti sau duonos: kas mėnesį ateidavo pinigai iš laukų, ir jų kiekis augo. Bet Irenai rūpėjo tik mezgi-mas, kuriame buvo išvysčiusi stebėtiną mit-rumą. Aš gi leisdavau valandas, žiūrėda-mas į rankas, kurios atrodė lyg sidabriniai ežiai, su nuolat kylančiais ir besileidžian-čiais virbalais ir keliais gurbučiais ant grin-

dų, kur nuolat šokinėjo kamuoliukai. Tai buvo tikrai gražu.

Kaip aš galėčiau neprisiminti namų pla-no. Valgomasis, gobelinais išmuštas salio-nas, biblioteka ir trys didžiuliai miega-mieji buvo jo pačiame gale, su išėjimu į Rodríguez Pena. Tik koridorius su sunkiom ažuolinėm durim skyrė šią dalį nuo prie-šakinio sparno, kuriame buvo vonia, virtu-vė, mudviejų miegamieji ir pagrindinis li-ving, su durimis į miegamuosius ir į kori-dorių. Įeinama į namus buvo per koki-lėm plytelėm išklotą kiemą, o iš jo prie-šakinės durys vedė tiesiog į living. Taigi, įėjus į kiemą, atidarydavo duris, ir būda-vai salone. Iš jo abiejose pusėse durys į mūsų miegamuosius ir priešakyje kori-dorius, vedantis į užpakalinę namų dalį. Einant koridoriumi, atsidurdavai į ažuoli-nes duris, skiriančias abi namo dalis, ar-ba buvo galima anksčiau pasukti į mažą koridoriuką po kairei, prieš pat duris, ku-ris vedė į virtuvę ir vonią. Kai durys bū-davo atdaros, matėsi, kad namai labai di-deli. Jei ne, atrodė kaip butas, panašus į tuos, kurie statomi dabar: kur beveik nėra vietos apsisukti. Irena ir aš visuomet gyvenom priešakinėje namo dalyje; beveik niekad neperžengdavom ažuolinių durų slenkščio, išskyrus, kai reikėdavo ten valy-ti. Neįtikėtina, kiek dulkių prisirenka ant baldų. Buenos Aires gal ir švarus miestas, bet tai jau tik gyventojų, o ne jo paties nuopelnas. Per daug žemės laksto ore, ir vos tik papučia vėjas, tuoj galima užčiuopt

dulkes ant marmurinių staliukų ar tarp kvadratinį macramė sienų papuošimų. Sunkiu jas iškrapštyti su plunksnų šluote-le: jos skrenda ir pakimba ore, o paskui ir vėl nusileidžia ant baldų ir pianinų.

Visuomet šitai prisiminsiu labai aiškiai, nes įvyko paprastai ir be ypatingų aplin-kybių. Irena mezgė savo miegamajame. Bu-vo aštuonios vakaro, ir man užsinorėjo užiebtį mate (Argentinoje vartojama "ar-bata") virdulėlį. Nuėjau koridoriui iki pra-vertų ažuolinių durų, ir jau sukau alkū-ne link virtuvės, kai staiga kažką išgir-dau valgomajame ar bibliotekoje. Garsas buvo neaiškus ir duslus, lyg apsisvertų ant kilimo kėdė, lyg prislopintas šnabzdėji-mas. Tuo pačiu metu, o gal kokią sekundę vėliau, išgirdau tą garsą koridoriaus, vedan-čio iš tų kambarių į didžiasias duris, ga-le. Šokau prie durų, kol dar nebuvo per vėlu, jas užtrenkiau, užsiguldamas ant jų visu kūnu; dėkui Dievui, raktas buvo mū-sų pusėje; saugumo dėlei užsklendžiau ir didįjį sklaidį.

Nuėjau į virtuvę, pakaitinau virdulį, ir sugrįžęs su mate tacia, tariau Irenai:

— Turėjau uždaryt koridoriaus duris. Užėmė užpakalinę namo dalį.

Jai išskrito mezginy; pažvelgė į mane rimtom, pavargusiom akim:

— Ar tikrai?

Patvirtinau.

— Jei taip, — tarė, surinkdama virba-lus, — reikės mums gyventi šioj pusėj.

Aš atidžiai ruošiau arbatą, bet ji tik

Julio Cortazar yra vienas iš daugiausiai žadan-čių šių dienų Argentinos rašytojų, nuo 1954 m. gyvenęs Paryžiuje. Savo apyskose ir romanuose se-ka Alain Robbe-Grillet skelbiamas "naujojo roma-no" normos: atsisakyti tradicinių pagrindinių perso-nažų, vienutinio veiksmo vystymo, daugiausia dė-meio skirti tikrovės ir jos detalių aprašymui. Jo atvaizduojamas pasaulis dažnai yra gerokai sujauk-tas; žmonės pristatomi fragmentais, bet labai aki-vaizdžiai. Daugelis iš jų nežino savo paskirties šia-

me gyvenime ir jos ieško, grumdamiės su paslap-tingom jėgom. Ši apysaka paimta iš pirmo jo rin-kinio, Bestiario. Daugiausiai dėmesio susilaukė jo Romanas Rayuela (1963). Kaip ir pas kitus Argen-tinos rašytojus (Eduardo Mallea, Ernesto Sabato, Jorge Luis Borges), pas Cortazar sujungiami filoso-finiai apmąstymai su realistiniu, dažnai pašaipiu žmo-giškos buities vaizdavimu. Itin įdomūs yra jo eks-perimentai su kalba, bandymai ir ją visai atnau-jinti.

po ilgo laiko vėl pradėjo megzti. Prisi-menu, kad mezgė pilką liemenę. Man ši liemenė patiko.

Pirmom dienom mum buvo sunku ap-siprasti, nes abu buvome palikę ten už-imtoje dalyje daug dalykų, prie kurių bu-vom prisirišę. Taip. Visos mano knygos prancūzų kalba buvo bibliotekoje. Irenai trūko keletos bylų su popieriais, kelių porų šlepečių, tokių šiltų žiemą. Man gaila bu-vo kaduginės pypkės, ir esu tikras, kad Ire-na galvojo apie seną Hesperidina butelį. Dažnai (nors tai pasitaikė tik pirmom die-nom) uždarydavom kokį komodos stalčių, liūdnei susižvalgę:

— Ne čia.

Tai buvo dar vienas iš tų anoj namo dalyų prarastų dalykų.

Bet turėjom ir naudos. Namų valymas taip supaprastėjo, kad net ir labai vėlai, pusę dešimtos, atsikeliant, jau prieš vienuo-liktą būdavom apsidirbę. Irena priprato eit su manim į virtuvę ir man padėt paruošti pietus. Gera tai apgalvojom ir nutarėm taip: kol aš rengiau pietus, Irena gamino ką nors šalto vakarienei. Nudžiugom, nes visuomet tikras vargas, kai reikia išeit iš miegamųjų jau tvenstant ir pradėti virti. Dabar mums užtekdavo stalo Irenos miega-majame ir pusdubenių su šaltais užkan-džiais.

Irena buvo patenkinta, nes turėjo dau-giau laiko mezgimui. Aš jaučiausi truputį pasimetęs be knygu, bet, nenorėdamas prislėgti sesers, ėmiau tvarkyti tėtės pašto žen-kų kolekciją, kad praeitų laikas. Abu ra-dom pasitenkinimo savo užsiėmimu. Beveik visuomet būdavom Irenos miegamajame, ku-ris buvo patogesnis. Kartais ji man saky-davo:

— Pažiūrėk į šį raštą, kur sugalvojau. Ar matai jame dobilo lapus?

Po kiek laiko aš jai rodydavau mažytį popieriaus keturkampį, kad pažiūrėtu, ko

(Nukelta į 4 psl.)

AIŠKIAREGYS

(Atkelta iš 3 psl.)

m. Milašui, atrodo, visa tai nebuvo žinoma ligi 1918 m. Tačiau 1918 m. vasario mėnesį Lietuva paskelbė savo nepriklausomybę. Iš dviejų tautybių: lenkų ar lietuvių Milašius pasirinko lietuvių. Nuo 1919 m. sausio mėn. jis pradeda dirbti kaip Lietuvių delegacijos Taikos konferencijoje diplomatinis redaktorius. 1917 m. komunistinė valdžia, užėmusi plačius istorinės Lietuvos plotus, nusavino ir Milašius dvarus. 1920 m. Milašius paskiriamas Lietuvos atstovu Prancūzijoje ir juo palieka ligi 1925 m. liepos mėnesio. Kaip tik tais metais jis įsteigė žurnalą "La Revue Baltique" ir ėmėsi propaguoti Baltijos valstybių sąjungą. Jis galvojo, kad kaip tik Lietuvai dera imtis iniciatyvos sudaryti tą sąjungą, kuri, anot jo, būtų nepaprastai naudinga politiniu ir ūkiniu atžvilgiu. Baltijos valstybių sąjungą, jis rašė, sudarytų Europos saugumą laidą tarp pažeidžiamos Lenkijos, subolševikištos Rusijos ir kerštujančios Vokietijos. Nuo pat pradžios Lenkijos laikysena buvo nedraugiška lietuvių sumanymui. Varšuvos seimas nepripažino Lietuvos nepriklausomybės, o nuo 1919 m. Lenkija, reikalaujama Vilniaus, tradicinės Lietuvos sostinės, užėmė miestą. Tautų Sąjunga protestavo. Veltui: Vilnius pasiliko lenkų rankose. Žurnale "Le Monde Slave" Milašius tuo metu parašė straipsnį: "Vilnius ir Europos kultūra", kuriame jo pastabas įgauna įspėjantį pobūdį: "Vilniaus tragedijos didieji žiūrovai — Rusija ir Vokietija — kurią dieną iš to mokslo padaryti išvadas" — tvirtino Milašius.

Milašius ezoteriniai mąstymai turėjo paremti jo diplomatinę idėją: jis išpranašavo, kad pasaulis bus sukrėstas naujo pasaulinio karo, kuris prasivės 1933 m. Rytų Europoje dėl kilusio su Lenkija ginčo. Diplomatų ir aiškiaregių keletu metų apsiriko, bet neužmirškime, kad tais metais iškilo Hitleris.

"Ars Magna" ir "Paslaptys" tikrumoje yra visuma, kurioje Milašius, kaip visi mąstytojai, nori laikytis pradinės tradicijos. Milašius čia išdėsto mokslą, kartu fizinį, metafizinį, dorovinį ir politinį. Centrinė svajonė yra jo vizija būsimos visuomenės, kuria jis tiki, kur rasės ir tautos no-

riai bendraus "galtuiniams mūsų planetos apjungimui".

Ta svajonė, tuo metu, kai pasaulis grimzdo į karą, Milašui nesuteikė paguodos, nes niekas nenorėjo jos priimti. Taika ir pažinimas, kuriuos, jis tikėjo, galės atnešti žmonėms, buvo paniekinami, kurie buvo įsigilinę i bėgimą bedugnėn. Milašius paliko izoliuotas ir nežinomas savo vienatvėje Fontainebleau su sunkia, meilės kupina širdim, tuo metu, kai pasaulį apėmė baidėsi beprotybės, kurią poetas buvo pramates, bet kurios jis žinojo negalys sulaikyti.

Taip dalykams klostantis, jis pradėjo gilintis į nebylų tikėjimo nuotyki. Ar iš tikrųjų Milašius tuo metu pradėjo artėti prie katalikybės? Ar galima jį laikyti poetu kataliku? Neatrodė, kad klausimas būtų tuščias, jeigu galvoji, jog poetas galėjo džiaugtis apytikria taika audringu ieškojimu pabaigoje. Bažnyčios prieiglojstyje. Ir vis dėlto jis daug greičiau rado kelią į Dievą, ir jis buvo krikščionis daug anksčiau negu jo atšauri prigimtis galėjo nusilenkti dogmai.

Kad savo jaunystėje Milašius buvo ateistas, dėl to nėra jokių abejonių. Bet jau 1911 m. Milašius buvo sugniaužtas tos "karčios kito pasaulio meilės", kurią jis aptaria kaip Dievo troškimu. Jau pats Miguel Manaros atsivertimas aiškiai skelbė Milašiaus sugrįžimą į tikėjimą, o trejais metais vėliau įvykusį įkvėptą atskleidimą.

Atgailaujančio ir atleisto Don Zuano stebuklas sudaro savotišką poeto ateities išpranašavimą, nes jis irgi tamsybių keliu ateis į šviesą. Milašius nuo pat vaikystės buvo ištroškęs Dievo, tačiau jis tapo tikru kataliku tik truputį daugiau kaip dešimt metų prieš mirtį, 1927 m. Nuo tų metų jis reguliariai eina išpažinties ir priima komunią. "Ateinu į bažnyčią netgi ir sirdgamas, nes ar ji nėra geriausias vaistas?"

"Milašiaus atsivertimas (tiksliau jo sugrįžimas į katalikų tikėjimą) supuola su jo atšalimu poezijai", rašo (žymus prancūzų rašytojas ir Milašiaus draugas) Francis de Miomandre: "Poetas, atsidūręs prie atskleidimo slenkščio, iškilus krupulams, buvo linkęs sustoti ir nebeiti toliau, kad pasitrauktų į dogminės religijos intelektualinį saugumą".

Isidėmėme pasitraukimo ir

Dail. Al. Kosubienė

Nuotrauka V. Maželio

saugumo idėjas, kurios kartais piktindavo mylėjusius Milašiuje mąstytojo drąsą ir mistiko narsą. Kad Milašius nebekūrė poezijos nuo savo atsivertimo metu, yra natūralus dalykas. Jo įkvėpimas nuo tada maitinosi keliais šaltiniais; tad poezijos šaltinis natūraliai turėjo išsekti. Tačiau jis neatsisakė savo metafizinio ir įkvėpto filosofo darbų. Eikime dar toliau. Milašius karštai troško turėti paprasto žmogelio tikėjimą, tačiau jis negalėjo nutildyti aiškios regio pranašavimų. Bet jis buvo prieš savo nora įkvėptas, ir yra aišku, kad jis troško kaip nors padaryti galą tai savo aiškiaregiystei.

Ar Teresė iš Avilios karštai nemaldavo malonės nebeturėti daugiau regėjimų? Atrodė, kad poetas beveik niekad nepasiekė tos ramybės. Vienerių metus prieš mirtį jam nepavyko nutildyti savo nesuvaldomo aš: "Aš esu įžengęs į savo šešiasdešimt pirmuosius metus ir aš tenoriu tik vieno dalyko: paskališko suauto-

matėjimo, visiško atsidavimo nepiktintam gailestingumui to, kuris yra visko pradžia ir galas".

Milašius nebuvo pirmas, kuris iškėlė naujojo pasaulio idėją, naująją Jeruzalę, ir yra aišku, kad jo metafiziniai darbai yra persisunkę Kabalos paslaptimis ir alchemijos mokslo reminiscencijom. Jis pats pareiškia: "Kaip karštas katalikas, aš garbinu Šv. Raštą. Tačiau tai man netrukdo mylėti Platoną, Virgilijų, Boehmę, Goethe ir Nietzsche, pagonis, protestantus ir ateistus"... Išleidamas iš Rytų ir Vakarų tradicijų, Milašius mėgavosi, aprašinėdamas aidą didelės dieviškos tiesos, kuri vienadien taip baisiai dundės jo ausyse, ir taip pat be paliovos tvirtina, kad Katalikų Bažnyčia yra vienintelė, turinti tikrą tiesą.

Kad Milašius buvo pastumėjęs labai toli savo tyrimus, kad jis buvo okultistas, to negalima nuieigti. Šiais tamsiais takais jis priėjo kelią, laisvą nuo dogmos. Jam tai palengvino jo įgimtas polinkis į paslaptis. "Ars Magna" ir "Paslapyse" užsiminimai apie Kabałą yra gausūs. Žydų tradicija kabalistinė doktrina priskiria žmonėms, dar nepažinusiems nuodėmės ir tebeturintiems tiesioginį sąlytį su aukščiausios išminties šaltiniu. Taip reikia suprasti ir atskleidimą, kuris buvo padarytas Adomui. Tą idėją randa me ir pas Milašius. Skaicių sistemos ir raidžių kombinuotės iš Šventraščio eilučių, kabalistams leidžia atskleisti paslaptis, glūdus čias šventose knygose. Nereikia nė priminti, kad ši kriptografinė sistema Milašiaus buvo panaudota jo "Šv. Jono Apokalipsės atskleidime".

Milašius priklausė "Budėtojų" būreliui, kuris skelbė dvasios primatą metafizinio požiūriu, o socialiniu — broliškos hierarchijos būtinumą. Tą patį tvirtinimą Milašius pakartoja "Paslapyse", patikslindamas: "Dvasinis sujungimas, būtina socialinio sujungimo sąlyga, tegali būti įvykdytas tik Katalikų Bažnyčiai vadovaujant. Tai yra aukščiausio dvasinio ir politinio tiesa. Naujoji visuomenė remsis tikėjimo, mokslo ir grožio sąjunga, t. y. asmenine ir kolektyvine laisve, laimėta visišku atsižadėjimu, įstatymo perkeitimu į meilę".

Milašius puoselėja idėją, kad, prieš įsteigiant būsimą teokratinę monarchiją, turi dar įvykti žydų atsivertimas. Izraelis, nepaisant jo klaidų ir kalčių, visvien tebesaugo "šventąjį pirmi-

nio Atskleidimo lobį" ir kad jo likimas sutampa su visos žmonijos likimu. Egipto ir Babilono trėmimai, nepaisant, kad vien tik žydų tauta nešė trauškinančią naštą, buvo baismė, uždėta puolusiai žmonijai, ir juo labiau skaudi žydų tautai, kad ji buvo kritusi iš aukščiausios vietos. Žydai turėjo pirmą vietą senojo pasaulio dvasinio suvienijimo darbe. Dėl nesuvokiama priežasčių, jie atsisakė savo misijos kaip tik tuo metu, kai Dovydo sūnus jiems patikėjo baigminį pašventinimą. Tačiau ištikimybė, kurią jie išsaugojo — nuo Herodo laikų visatos Dievo vienovei, netrukus jiems suteiks dvigubą atpildą: religinę, socialinę ir politinę vienybę bei aukštą dorovinę padėtį būsimoje Katalikų imperijoje".

Štai kas nauja šviesa nušviečia susidomėjimą, kokį Milašius puoselėjo paskutiniaus savo gyvenimo metais, studijuodamas pradžią žydų tautos, kuri jam pasiūliko išrinktąja tauta.

Visi keliai veda į Dievą, ir mum palaiminga, kad Milašius pasuko poezijos keliu. Jo paskutinės poemos (Kalėdų naktis, Grožio karaliaus psalmė, Subrendimo psalmė, Gražinimo psalmė, Aušros žvaigždės psalmė) vis labiau persisunkia tamsiu švytėjimu sunkiai įgytos tiesos, vis sunkiau ir sunkiau nepašvestam prieinamos. Sen ir ten, labai sąvlyje uždaroje ir tirštoje kalboje dar trykšta švytintis poietinis paveikslas, atskleidžias vidinę ramybę, dažnai baimės pertraukiamą akivaizdoje atskleisto pasaulio neįsivaizduojamų dalykų. Bet kaip dabar išsakyti, kas neišsakoma? Milašius, nepašvestas pili-grimas, ne veltui išieškojo savo viltį ir savo jėgas, beieidamas karčiu vidiniu keliu: "Taip kai kurie žmonės priima nuo jaunystės iki senatvės reikalingą maistą jų neužgesančiai aistrai: iš pradžios poeziją, vėliau metafiziką ir pagaliau mokslą, aistringą ir Dievybę mylintį mokslą".

Nuo 1927 m. Milašius daugiau nieko neberašė. Jis iš lėto priėjo tašką, kur kiekvienas žmogaus išsiskakymo būdas pasirodo esąs nebegalimas panaudoti, kur mistika tampa visam laikui praradusi galimybę bet ką atskleisti iš savo patirties. Besimaitindamas vienatvę, jai nuo jaunystės pavestus, Milašius į vienatvę grįžta dėl pačių daiktų jėgos, ir nuo tada joje atpažįsta save kaip vieninteliame ir paskutiniame meilės prieiglojstyje.

"Vienatvės augimas yra skausmingas, kaip kad vaikų augimas,

PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galim-pirkti dalimis ir išmokėtinais.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

Vertinama, bet ir kritikuojama

Lietuvos Nepriklausomybės fondo pirmininkė E. Cekienė ELTAI pranešė, kad to fondo pastangomis ir lėšomis MANYLAND BOOKS (St. Zobarsko) leidyklos išleistoji knyga LITHUANIA 700 YEARS jau pradėjusi susilaukti teigiamų JAV spaudoje įvertinimų ir pradėjo plaukti tos knygos užsakymai iš JAV bibliotekų. Tų užsakymų iki rugpj. 16 dienos buvo per 500 egz. Pirmoji knygos laida (1500) esanti baigiama platinti, tad su leidykla esą susitarta dėl antros, pataisytos 1000 egz. laidos.

Iš trijų spaudos atsiliepimų, reikšmingiausia — bibliotekos oficiozo LIBRARY JOURNAL August, 1969, tokio turinio recenzija: "Ši knyga yra sveikintinas įnašas į lietuvių literatūrą anglų kalba apie Lietuvą; ji didžiulė dunknsio Europoj 14 ir 15 šimtmečiuose, nutysiusi nuo Baltijos iki Juodosios jūros ir įsirežus skersai Švedijai (?E), Lenkijai ir Rusijai. Penki istorikai ir politiniai veikėjai pasakoja šios mažos Baltijos šalies istoriją ir jos likimo svyravimus nuo pradžios iki dabarties. Geriausi straipsniai apima jos istoriją iki II Pasaulinio karo pradžios, mažiau patikimi yra straipsniai apie Lietuvos rezistenciją prieš Sovietus nuo 1940 metų iki dabar. Apskritai, straipsniai nelygūs ir nėra gerai suderinti, per daug yra kartojimo. Žemėlapis tik vienas ir nepatenkinamas. Bibliografija angli, vokiečių ir lietuvių kalbomis tinkama, o rodyklė menka. Tačiau knyga bus pusėtinai vertingas bibliotekų papildymas".

Recenzija pasirašyta: Isaac Stone, Social Sciences Department, New York Institute of Technology. Kitose dviejose apžvalgose (PRESS - TELEGRAM - INDEPENDENT, Long Beach, Calif., liepos 30-31 ir SUNDAY ADVOCATE, Baton Rouge, La., birželio 29) nuomonės apie knygą nėra pareikšta, tik bandyta keliais sakiniiais atpasakoti jos turinys. Abu atpasakojimai uoliai persunkti palankumu Lietuvos problemam. Viena iš tų apžvalgų, tačiau, baigiama skeptiška pastaba: "Abejotina, ar ši knyga, togu ir gerai parašyta, paskatins daugelį sukilti prieš Rusiją, bet niekas negali jų (atseit, autorių bei leidėjų E.) smerkti už bandymą" (ELTA)

● Rugpjūčio 8 d. Palangoje buvo paminėta 70 metų sukaktis nuo pirmojo lietuviško vaidinimo, tai yra, nuo Vilkutačio — Keturakio "Amerikos pirtyje" pirmojo pastatymo vienoje Palangos daržinėje. To spektaklio vietoje dabar iškilmingai atidengtas paminklinis ažuolinis stulpas. Buvo paskaitu, atsiminimų, koncertas ir tos pačios "Amerikos pirtyje" vadinamas. Vaidino vietinis dramos mėgėjų būrelis. (E)

● Prof. Blažiejus Abrailis rugpjūčio 15 d. susilaukė 70 metų amžiaus. Jis tebėra histologijos ir embriologijos katedros vedėjas Kauno medicinos institute. (ELTA)

● Rūta Stačiūnaitė Karno dramos teatro scenoje yra sukūrusi keletą svarbių ir reikšmingų vaidmenų. Dabar ji perėjo dirbti į filmą ir debiutuoja kine, kurdama Irenos vaidmenį meniniam filme "Mano Irena", kuris šią vasarą sukamas Kuršių nerijoje. Filmą režisuoja Šiaulių dramos teatro vyr. režisierius Martas Karckietis; kiti aktoriai: D. Baukaitė, R. Varnaitė, Juozas Jaruševičius.

Vertė P. Gaučys

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSŲ TELEVIZIJOS,
RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pilnamdieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta.

Užimti namai

buvo vertas Eupen ar Malmedy pašto ženklas. Mums buvo gerai. Po truputį pripratome nebegalvoti. Galima gyventi ir negalvojant.

Kai Irena sapnuodama kalbėdavo, aš tuoj pabudavau. Niekad negalėjau priprasti prie to statulos ar papūgos balso, išeinančio iš sapnų, o ne iš gerklės. Irena sakydavo, kad mano sapnai pasireiškėdavo smarkiais krūpčiojimais, kurie kartais net antklodę numesdavo. Mudvieji miegamuosius skyrė salonas, bet naktį viskas girdėjosi. Girdėjome vienas kito kvėpavimą, kostelėjimą, nujausdavom mostą, keliantį ranką į naktinės lemputės mygtuką, jausdavom vienas kito nemigą.

Be to, visur namuose viešpatavo tylą. Dienos metu girdėjosi kasdieninių darbų garsai: virbalų barškėjimas, pašto ženkliu albumo lapų šnarėjimas. Man rodos, aš sakiau, kad ažuolinės durys buvo sunkios, sandarios. Virtuvė ir vonioj, prisiliečiančiose prie užimtos namų dalies, kalbėdavom garsiau arba Irena dainuodavo lopšines. Virtuvė gi visuomet pripildyta indų ir stiklų skambėjimo, taigi, kiti garsai į ją neįsiveržė. Labai retai ten įsileisdavom tylą, bet kai grįždavom į miegamuosius ir saloną, namas vėl nutildavo savo prieblandoje; net vaikščiodavom patyčiau, kad vienas kitam netrukdytumėm. Aš galvoju, kad dėl to naktį, vos tik Irena pradėdavo kalbėti per miegą, aš tuoj pabudavau.

Beveik galėčiau pakartoti tą patį, išskyrus rezultatus. Naktim jaučiu troškulį, ir

prieš gulant, pasakiau Irenai, kad einu į virtuvę atsinešti stiklą vandens. Jau nuo miegamojo durų (ji mezgė) išgirdau garsus virtuvėje; gal tai buvo virtuvėje, o gal vonioje: koridoriaus alkūnė slopino garsus. Irenos dėmesį patraukė mano staigus sustojimas, ir ji priėjo prie manęs, nesakydama nė žodžio. Stovėjome ir klausėm; aiškiai girdėjome, kad garsai atėjo iš šiaurės ažuolinių durų, iš virtuvės ar iš vonios, o gal net iš paties koridoriuko, kurio alkūnė lenkėsi prie pat mūsų.

Net nepasiziūrėjom vienas į kitą. Suspaudžiau Irenos ranką ir ją priverčiau bėgti su manim iki priekinių durų, neatsigriebiant atgal. Mūsų užnugarįje garsai stiprėjo, nors vis dar buvo duslūs. Staiga užtrenkiau priekines duris, ir mes stovėjome kieme. Dabar nieko nebesigirdėjo.

— Užmė ir šitą dalį, — tarė Irena. Mezginys kabėjo jos rankose. Siūlai driekėsi iki durų ir dingo po jom. Kai pamatė, kad kamuoliukai buvo likę anoj pusėj, paleido mezinį iš rankų, nei nepažiūrėdama.

— Ar suspėjai ką nors pamaiti? — veltui jos paklausiau.

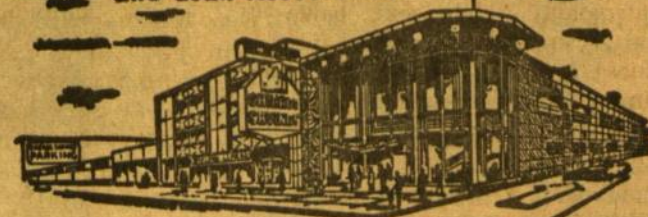
— Ne, nieko.

Turėjome tik tai, ką buvom apsilvėkę. Prisisiminiau, kad mano miegamojo spintoje buvo penkiolika tūkstančių pejų. Bet jau buvo per vėlu.

Kadangi turėjau dar savo laikrodį, pamatė, kad buvo vienuolika nakties. Apkabinau Ireną per liemenį (man atrodė, kad ji verkė), ir išėjome į gatvę. Prieš atsitolinant, man pasidarė gaila, užrakinau vartus ir įmečiau rakta į kanalizacijos vamzdį. O tai dar koks durnelis užsimanytų vogti ir įeiti į namus: tokia valandą, ir kai jie užimti.

Vertė B. Cipliauskaitė

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMCIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ. IŠMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MCSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

* Vacation Club	* Notary Public Service	* Sell & redeem U.S. Bonds
* College Bonus Savings	* Free community rooms for your organization meetings	* Two large free park'g lots
* Home Mortgage Loans	* Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.	* Save-by-Mail Kits
* Home Improvement Loans		* Travelers Checks
* Christmas Club		* Safe Deposit Boxes
* Insured Family Savings		

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Stiklo švarumo Zuerichas

Švelnus puritonizmo miestas, pasižymįs modernia architektūra, neturįs lūšnų, nei elgetų. 500 metų nuo jo gimimo

STASĖ SEMENIENĖ

Ne vienam mirtingajam jau vien žodis "Šveicarija" sukelia neaiškų ilgą kalnų vėjo, saulės spindulių slėnyje, akinančio sniego ir neribotos laisvės. Kuris tada asociacijos keliu neįsivaizduoja idiliškos ramybės, saugumo gražios gamtos prieglobstyje ir jaunatviško romantiškumo?

Apleidžiant industrinį Milaną, pats dangus padėjo raudoti, paliekant Italiją — meno ir kultūros lopšį.

Trumputė oro kelionė — vos apie 40 min. nuo Milano ligi Zuericho — atrodė lyg pirmą kartą jojančiam arkliai be balno — pilna atsitraukimų ir pasišokinėjimų, ritantis audros debesimis perkūno karalystėje. Pagal orą ir piktos maišingos mintys kilo vietinės lėktuvų bendrovės link, prisiklausius dar Romoje pagrįstų ar pramanytų turistų skundų jų adresu. O patarnautojos griežtas "pageidavimas" neušimti diržo, lyg ir baigė užveržti dar didesnę simpatiją britų ir amerikiečių (ypač TWA) oro linijoms.

Po audros visados ateinanti giedra dar labiau įvertinama. Gi šveicarų patarnautojų pasitiktas su išskleistais didžiuliais raudonais lietsargiais ir mielu pagel-

šūnė, kitomis dienomis skęstančia ūkanose. Viena tų laimingų dienų, anot vadovo iškrito mum, lyg iš aukštybių! Tuo tarpu gi Zuericho oras, tariant žodžius rašytojo James Joyce (kuris yra palaidotas Zueriche ir daug puslapių prirašė savo garsojo "Ulysses" Pfaufen restorane čia), yra "taip pat netikras, kaip kūdikio dugniukas". Retai krikščoliniai skaidri diena, leidžianti sekti nuostabų vaizdą — sniego papuoštomis viršūnėmis kalnus, kylančius iš ežero, ciurichiečio nuomone, yra garantija, kad tikrai lis.

Ulricho Zwingli giminė

Bendras veidas Zuericho, įsipaaukusio tarp mėlynų vandenių ir žalumynais apaugusių kalvų, yra ultra-moderniškas.

Zuerichas yra 16 šimt. reformatoriaus Ulricho Zwingli tėviškė ir jo gyventojai kažkaip seka jo pėdomis. Jų gyvenimo būdas yra švelnaus puritonizmo kultas, tačiau gerokai pamaišytas su senoviškomis krikščioniškomis dorybėmis: skrupulingai sąžiningi, smulkmeniškai švarūs, dosnūs ir tikrai natūraliai nuosirdūs bei malonūs.

Zueriche turistai gali rasti visko savo maloniam vasarajimui: gaivinantį ežerą, žaliuojančias kalvas, jūros ir Alpių kalnų pušų miško panoramas. Pagal pageidavimą, gali apsisistoti prie vėsios Limmat upės. Ir visa kita, ko tik turistai trokštų — Zuerichas turi, išskyrus hedonistišką atmosferą — gyvenimą vien tik savo malonumams. Gal tas ir yra svarbiausia, kodėl Zuerichas yra tokia nepretenzinga gero poilsio vieta!

24-ų mylių ežeras, kurio pakrantėje guli miestas, priduoja erdvumą. Limmat upės krante, netoli Quai tilto, stovi 13 čimt. katedra, sakoma, pastatyta Karolio Didžiojo.

Architektūrinis šedevras

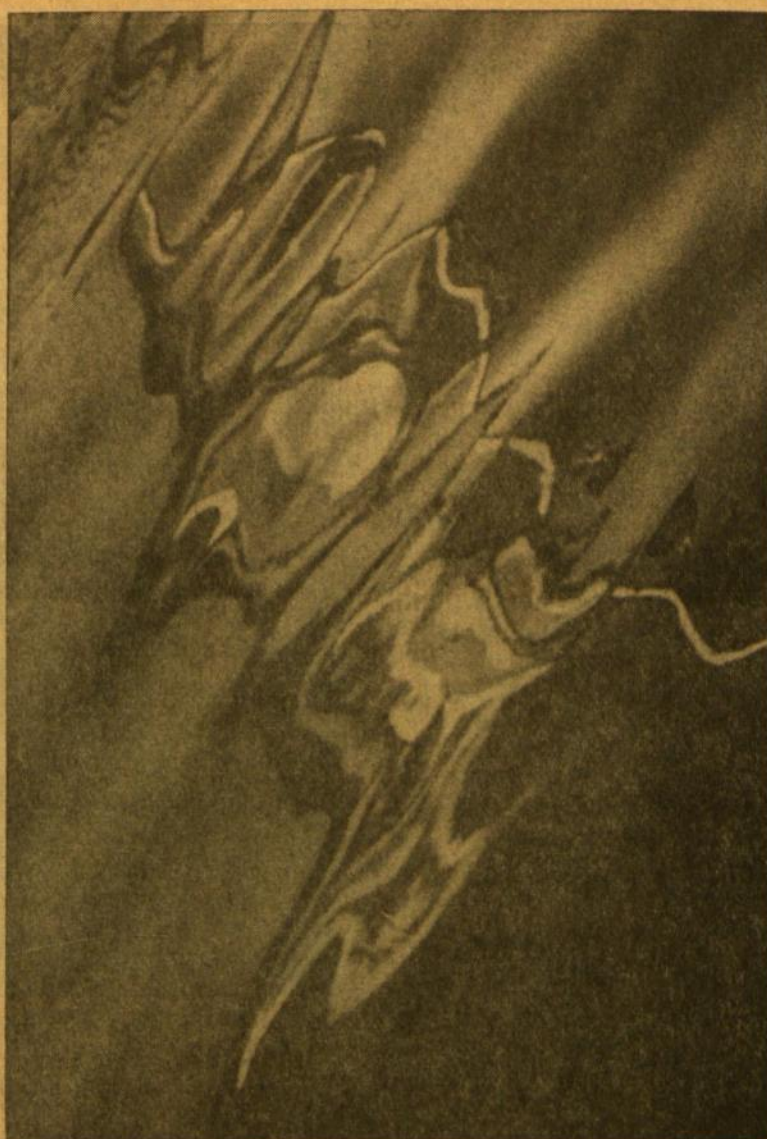
Neapleistinas pamatyti Le Corbusier centras, pastatytas vidaus įrengimų architekto Heidi Weber. Jis įrengė šį garsųjį centrą pagal paties arch. Le Corbusier planus, išvestus prieš pat jo mirtį 1961 m. Tai yra kvapą užimančio grožio pastatas iš ankščiau pagamintų plieno dalių su originaliais langais — stiklas įdinti į gumą, kaip kad automobilijje. Iš tikrųjų, taip nuostabaus patyrimo negalima aplenkti. Ypač, jei nepasigailima užlipti ligi pat paskutinio aukšto ir atsistoti po masvišku, lyg plaukiančiu ar plūduriuojančiu, stogu, kurio žibantieji plieno skardos lapai skrenda tolyn kampuose. Saulėtą dieną atrodo, kad architektas įstengė, kiek tik buvo įmanoma mirtingajam, kuo arčiau priartėti prie kosminio patyrimo.

Senovė perpinta su naujoviškumu

Zuerichas yra Šveicarijos didžiausias miestas ne tik gyventojų skaičiumi, bet ir ekonomine įtaka. Čia, taipgi, tuo pačiu metu egzistuoja senovė su naujoviškumu: šilko ir medvilnės, radijų ir automobilių, spausdinimo ir maisto gamyba yra tiesiama senų bažnyčių ir modernių pastatų šešėlyje. Šveicaras išrado užtrauktuką ("ziperį").

Naujos mokyklos čia auga ir ne tik auklėja nuolatos kylančių vaikų skaičių, bet ir gerai susilygina bei lenkia architektūriniai modernias mokyklas kitur.

Kiekvienas turistą daug patiria nemažai ploto pėsčias apeidamas. Tą turėtų ypač atsiminti Zueriche ir jo neišžadėti. Einant Limmat upės krantine link geležinkelio stoties, galima išlandžioti gražiomis gatvelėmis, grįstomis akmenimis, per vingiuojančias alėjas senojo miesto dalimi, kur automobiliai nepajėgia pralįsti. Ir vienai "drašulei" motoriai, apsikarsčiusiai 18 kartų auk-

Vandens senis

Nuotrauka Vytauto Maželio

so apyrankėmis, nepavojinga čia vaikščioti net apie vidurnaktį. Kai pati tokį klausimą uždaviau, pažiūrėjo, lyg iš Marso nukritusią, o paskui užtikrino, kad čia niekuomet niekur nepavojinga. Chicago gyventojai tai tikra atgaila.

Pasauly geriausia susisiekimo priemonė?

Tramvajai, kurie rieda aplink

miestą, yra, tur būt, puikiaiusi vieta pasivaikščioti. Čia, tur būt, puikiaiusi vieta pasivaikščioti. Čia, tur būt, puikiaiusi vieta pasivaikščioti. Čia, tur būt, puikiaiusi vieta pasivaikščioti.

10 NAUJŲ — 20 DEMONSTRUOTŲ 1968 CHRYSLER

Paskutinė proga!

SUTAUPYKITE IKI \$3,000.00

nuo fabriko kainos.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Vartotą automobilį galite pirkti pradedant \$50.00.

EARN 5 1/4%
ON \$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 — Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter — Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento — Chicago, Illinois 60632 — VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M. — 8 P.M. — Tues., Fri. 9 A.M. — 4 P.M. — Sat. 9 A.M. — 12 Noon — Wed. — No Business Transacted

tarpu taksų mokestis yra, palyginti, labai nedidelis; bent mums toks pasirodė, lyginant su kitais kraštais ar JAV-ėmis.

Parvešk tik vieną šveicarų banką!

Bahnhofstrasse — pasaulyje garsi apsipirkimo gatvė. Ją būti aplankyti pėstiems. Ji tiesiasi nuo pat geležinkelio stoties ligi ežero krašto.

— Parvešk man tik vieną šveicarišką banką! — prisiminė vienos amerikietės humoristiskas išlydėjimas.

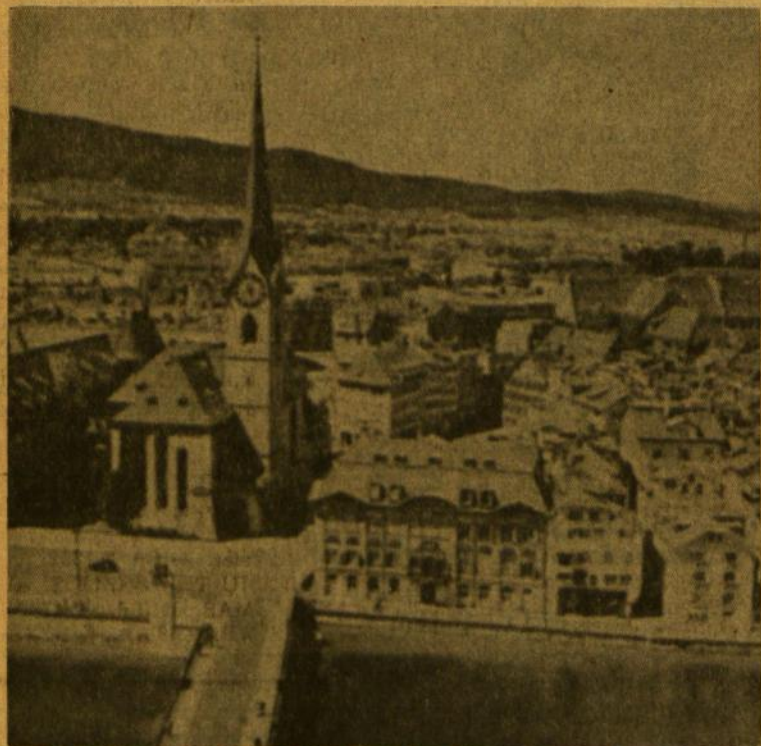
Čia bankų daug ir modernių (tik gal ne tiek daug, kaip Madrido centre, kur, atrodo, kas antras namas yra bankas). Juose galima pigesne kaina nusipirkti aukso monetų. Ir amerikiečių aukšiniai doleriai čia labai nebrangiai gaunami. Tik jų negalima į JAV įvežti, amerikiečių įstatymai kita gaidą gieda. Čia ir Churchilio išleista "half a crown" mo-

netą gausi, kurios Londone nė pamatyt nepamatysi.

Zymi yra čia Weber žaislų krautuvė, su lėktuvų modeliais, kuriais mažas vaikas gali net pakilti. Springli kavinė su pyragaičiais, netoli Parade platz, žinomiausia visoje apylinkėje, delikatesais praeiviui seiles iššaukia. Tokių pyragaičių teko daug pamatyti Florencijoje, kur pirmą kartą po išvažiavimo iš Lietuvos teko paragauti aromatinių tikrų miško žemuogių, stikluose su leda, kitais maišytais vaisiais ar grietine paduodamų. Žiūrėję į jaunas mergaites, sriubčiojančias kavą, prisiminė savo mokytojų mėgiamiausias praleidžiamas laisvalaikis. Kai ji buvo Gesau gimnazijos mokinė Liepojuje, nuolat užbėgdavo kavinėn pasmagurauti skanaus pyragaičio su kava. O dabar jaunimas kuo gardžiuojasi?

Žmonės, norintieji laikytis

(Nukelta į 7 pusl.)

Zuericho miesto bendras vaizdas

bėjimu pranešė bet kokį laukimą ir kėlė įsisiūbavusią gerą nuotaką į padanges.

Ar ne daugelio žmonių slapčiausias mintis taikliai išsakė Goethe, kuris keliavo, berods, trejetą kartų per Šveicariją: "Koks esu laimingas, kad pažinau kraštą, kaip Šveicariją, kur visados galiu sau rasti prieglobstį!"

Išlipusi šio mažo kraštelio, beveik nepalyginamo įvairumo pasaulyje gulinčio lyg taikos ir ramybės uosto Europos širdyje, didžiausiame mieste Zueriche (apie 445,000 gyv.) pasijunti esanti namie. Visur stiklo švarumo vokiška tvarka, visi parašai ar iškabos suprantama vokiečių kalba, kiekvienas gatvėje sutiktas ligi paskutinio vaiko kalba vokiškai.

Industrijos miestas gražioje gamtoje

Turistas niekad nesupras, kad Zuerichas yra šios tautos pramonės širdis: nėra nei krislelio dūmų, nei teršiančio rūko. Visa pramonė elektrifikuota. Čia sukoncentruota ir komercija, ir kultūra.

Čia susispietusias didžiausias parduotuvės, fabrikai, kurių pastatai primena greičiau sanatoriją, negu tikrą jų paskirtį. Zuerichas tiesiasi palei Zuericho ežerą, su gražia sodų promenada, o per miestą vingiuojanti Limmat upė sujungia ežerą su Reinu ar ne 40 mylių atstume, tuo tarpu sniego kepurėmis užsimaukšlinę Alpių kalnai visados budi fone. Tik gal 10 kartų per metus galima aiškiai pamatyti Alpių vir-

Ir jų miesto charakteris yra tokių pat savybių su aprėžta modernia architektūra, švaria, neišsišokančia ir niekad neaukštesne, kaip 5 aukštų. Nežiūrint sparčiai aukštai kylančio gyvenimo standarto, ciurichiečiai didžiuojasi neturį lūšnų nei elgetaujančių. Darbininkai gyvena gražioje mažose vilutėse, aplink apdintose gelėmis ar ultra-moderniuose butuose dideliuose namuose. Palangės linksta nuo raudonų paleragonijų ar kitų gėlių, baldai skęsta žalumynuose ar įvairiuose žieduose, o išdabintos stilingos langinės primena pieštus namukus pasakų knygoje.

Atsargiai primindami aukšto lygio gyvenimo būdą, ciurichiečiai prideda, kad kas antras asmuo turi telefoną, kas trečias — automobilį. Telefono pigumu teko lengvai įsitikinti: du kartu pakalbėjus maždaug po 10 min. su drauge Davos Platze, apie 2-3 val. kelionės traukiniu atstumu, teko sumokėti vos apie 1 amerikietiški dolerį.

Zuerichas — rimtas, blaivus miestas, nors restoranuose pamatysi gerą šveicarišką alų ir vyną, pilamą tiesiog iš statinių, traukiant 10 vl. ryto, kai kitas turistai tik pusryčiams ruošiasi.

Tai yra paprastų piliečių miestas, kur įstaigos atsidaro 7 val. 30 min. ryto, o vidurnaktį viskas apmiršta — pinigų veltui nemėto, nebent automobiliui. O tuo tarpu, kur nenusiūdausi — milijonierų užkludys (1 iš 275 gyventojų yra milijonierius)! Geram pavalgymui ir dar geresniam poilsiui Zuerichas yra ideali vieta.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4% per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAR RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Cosmos Parcels Express Corporation

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gera! pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.

TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus DOVANŲ PAZYMEJIMAMS, kuriuos galite užsakyti savo giminėms, gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel. — 212-245-7905

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St.	647-6576
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue	EV 4-4952
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue	365-5255
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue	246-9738
LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street	FO 3-8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue	LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue	373-8783
PASSAIC, N. J. 176 Market Street	GR 2-6387
PATERSON, N. J. 99 Main Street	274-6400
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street	PO 3-4818
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street	FI 6-1571
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Milbury Street	SW 8-2868
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	RI 3-0440
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	374-6446

LYRIC OPEROS SEZONAS

VYTAUTAS RADZIUS

Vasara baigiasi, ir mes tuoj grįšime į sales, kur vėl vyks susirinkimai, literatūros vakarai, koncertai, operos, baletai, dramos spektakliai. Šio krašto gyvenamosios visuomenės tarpe, kurios dalimi esame ir mes, Chicago's ribose turėsime ilgoką Lyric operos sezoną ir visą sezoną Chicago's simfoninio orkestro koncertus, kurie šiemet kelia daug gyvumo bei įvairumo.

Atidarymas

Lyric operos 15-jo sezono atidarymas įvyks rugsėjo 26 d., pastatant rusiškąją operą "Chovaniščina". Ši opera Chicagoje bus girdima pirmą kartą. Jos muziką sukūrė Modest Mussorgskij. Opera bus dainuojama rusų kalba. Joje partijas, be kitų solistų, atliks ir du dabar geriausi pasaulio bosai — Nikolaj Gjaurov ir Boris Stokolov. Operos libreto pagrindą sudaro vienas Puškino veikalas, kuris nudažytas religiniais ir politiniais motyvais iš caro Petro Didžiojo valdymo metų. Pats kompozitorius nebesusėjo oeros baigti; ji buvo baigta Rimskio — Korsakovo jau po Mussorgskio mirties. Tai yra puiki opera, ir scenoje ji laikosi dėl savo išskirtinės muzikos, choro scenų ir didelių bosų partijų, tinkančių Šaliapino ar Pinzės balsų kokybei.

Lyric operos šio sezono atidarymo spektaklio brangiausias biļetas yra 40.00 dol., o kitų spektaklių biļetų kainos prasideda nuo 14.00 ir mažėja iki 3.50 dol. Šios operos režisierius ir kartu dainininkas yra Nicola Benois, garsus įvairių operų, baletų ir kitų veikalų statytojas Europoje.

Kiti statomi veikalai

Šių metų Lyric sezoną sudaro 1 rusų opera, 1 ispanų baletas, 2 vokiečių ir 5 italų operos. Nėra jokios prancūzų, amerikiečių ir, jei taip galima išsireikšti, moderniškos operos. Devynių veikalų spektakliai užsits iki gruodžio 13 d., taigi, Chicago's visuomenė džiaugsis 11 savaitių operiniu sezonu.

Verdi opera "Macbetas", kuriai libretas parašytas pagal Sekspyro tekstą, einant šio sezono premjerų tvarka, bus sekanti po atidarymo. Lady Macbeth rolę atliks Grace Bumbry, kuri savo dainavimo karjerą pradėjo Europoje ir, grįžusi į JAV, jau dainuoja pagrindines partijas. Bus labai įdomu stebėti, ar ji savo charakteriu pateisins šios svarbios rolės įgyvendinimą scenoje. Opera dainuojama italų kalba.

Madame Butterfly, Puccini romantiškoji opera, kuri visada ir visur yra publikos primama su pasitenkinimu, yra režisuojama kiniečio Aoyama, kuris ją režisavo Metropolitan Operoje. Dekoracijos — Ming Cho Lee. Tai pastatymas, kuris, manoma, bus arčiausia prie originalo. Butterfly partiją atliks Felicia Weathers, kuri savo charakteriu tai rolei turėtų būti visiškai gera. Opera — italų kalba.

Skrajojantis Olandas (The Flying Dutchman) — Wagnerio ankstesnė opera, Lyric operos statyta jau 1959 m. Joje tada dainavo ir Chicago's Lietuvių operos vyrų choras. Vyrų antriniam chorui buvo ir šiemet minimi lietuviai, tačiau galutinis sprendimas padarytas kitoks. Šios operos režisierius yra vokiečių E. Hermann, o dekoracijos ir kostiumai Wolf Siegfried Wagner, kompozitoriaus Wagnerio vaikaičio, kuris šioj srityje yra pagarsėjęs ne tik Hamburge, bet ir kitur. Opera vokiečių kalba, ir vokiečių solistų sąstatai itin puikūs.

I Puritani, Bellini opera, pastatutinį kartą Chicagoje girdėta 1955 m. Pagrindines partijas joje atliks Margherita Rinaldi ir Alfredo Kraus. Joje gražūs cho-

rai ir daug puikių melodijų, bus dainuojama italų kalba.

Don Giovanni, spalvingoji ir nuotaikingoji Mozarto opera, režisuojama dainininko Tito Gobbi, bus didele atrakcija visuomenei, nes Tito Gobbi pasirodė ypatingai gabus režisierius, Chicago's kritikai labai išgirtas. Toje operoje dainuos ir pats Tito Gobbi. Kitas solistų sąstatai taip pat labai geras: Watson, Ligabue, Raskin, Kraus, Evans, Van Ginkel ir Washington. Verta išgirsti. Opera italų kalba.

El Amor Brujo — Meilės burtininkas, yra ispanų baletas, kuriam muziką sukūrė Falla. Baletas šokėjai bus iš italų La Scala operos, o mezzosopranas — Linda Matousek. Dainuojama ispanų kalba.

Cavalleria Rusticana, Mascagni vienaveiksmė opera, bus kartu atliekama su ką tik minėtu baletu. Šioje operoje yra gražūs choro ansambliai, žavinga muzika; publikos mėgiama opera. Pagrindinę partiją atliks Fiorenza Cossotto, šių dienų geriausias mezzosopranas. Opera italų kalba.

Sevilijos kirpėjas, Rossini opera, savo juoką sukeliančiomis scenomis, yra visada žmonių mėgstama. Joje dainuos Marilyn Horne, Sesto Bruscantini, Geraint Evans, Ivo Vinco ir kiti. Šią operą režisuoja taip pat Tito Gobbi. Turėtų būti puikus spektaklis. Opera italų kalba.

Iš šio repertuaro yra labai aišku, kad ir šiemet Lyric opera yra stipriai orientuota į italiską operas. O tai yra todėl, kaip Chicago's muzikiniai sluoksniai prileidžia, kad vadinamasis triumviratas — Carol Fox, Pino Donati, Bruno Bartlett — renka operas pagal italų teatruose žinomus solistus. Ir kaip vienas Chicago's komentatorius yra išsireikšęs: Chicago's opera yra Romos operos padalinys. O pačioje operos įstaigoje kartais neaišku, kuri kalba vyrauja: italų ar anglų.

Lyric operos problemos

Vieni Chicago's kritikai Lyric operai daro priekaištą, kad ji nesistengia patenkinti vietinių muzikinių reikalavimų. Kiti gi teigia, kad jai trūksta didžiųjų dainos pasaulio žvaigždžių, kokias Chicago nuo seno yra įpratusi girdėti, ir šių laikų scenos reikalavimų pastatymų. Regis, abiejų tiesa: nėra nei didžiųjų dainos menininkų, nei paskutinio scenos žodžio pastatymų. Taip pat ir repertuaras perdėm standartinis, daugiau pritaikintas vidutiniam minios skoniui, pataikaujantis jai.

Lyric operai trūksta tarptautinio garso artistų, kaip ir kiekvienai didesnei pasaulinio masto siekiančiai operos institucijai. Ir ne vien solistų, bet ir režisierių, dirigentų, menedžerių, kurie yra atsakingi už operos pastatymų scenoje. Iš kitos pusės nemaža kritikos sukelia ir tai, kad Lyric per mažą kviečia amerikiečių dainininkų, kurių kai kurie yra geri dainininkai, bet dar neįsigiję užsienio garso. Manoma, kad jiems sudarius progas dainuoti, režisuoti ir diriguoti, jie būtų taip pat geri, kaip kad ir importuotieji iš Europos. Labai pravartu e-są pasižvalgyti ir savame mieste ir atrasti "užkastus" talentus. Bet tie dalykai nėra taip lengvai išsprendžiami, kaip atrodo, iš tolo stebint. Lyric Operos sezonas yra per trumpas, kad galėtų čia praktikuotis jaunesni artistai pirmajame partijoje, per mažą operinių grupių su geru vardu, kur jiems galėtų būti vieta per repetitijas patirti operos meno paslaptis, ko nestinga Vokietijai. Taip pat nėra jokios progos jauniems režisieriams pastatyti operą ir jauniems pastatymų vadovams toje srityje įgyti praktikos. Praeityje, nors ir buvo mažesnis Lyric operos biudžetas, ji yra turėjusi pir-

mos klasės dainininkus. Gi dabar dažnai būna tik antros arba ir trečios eilės solistai, kurie visuomet nežinomi ir kurie kartais nepateisina reikiamo pasaulinio meninio standarto.

Šį sezoną Chicagoje 3 veikalai statomi pirmą kartą — Chovaniščina, Macbetas ir Meilės burtininkas; visi kiti 6 jau girdėti, kartais ir po kelis kartus. Visuomenė aiškiai pageidauja ir naujų operų ir naujų pastatymų su laikesnės vaizduotės žmonėmis. Tiesa, šiemet Lyric įvedė naujų solistų ir naujų pastatymų vadovų, bet daugumoje jie jau visuomenei pažįstami. Operos menedžerei juos surinkti, kaip atrodo, nebuvo lengva, ir pasaulinių vardu čia vis mažai. Jos užimtos kitur, kur aukštesni honorarai ir meniškesni pastatymai.

Didžioji kliūtis — finansai

Didžioji tų priekaištų priežastis glūdi finansuose, nežiūrint, kad 1968 m. sezono atidarymo dieną 82 proc. visų biļetų buvo išparduoti. Jų statistika rodo, kad iki šiol 1968 m. sezonas Lyric operai finansiniai buvo pats geriausias: aukomis surinko 725 tūkst. dol., biļetai davė 1,277,167 dol. per 11 serijų, 18 spektaklių buvo visiškai išparduoti, iš viso buvo 43 operos spektakliai, 3 studentams ir atidarymo spektaklis. Nuostolio, iskaitant ir Renatos Tebaldi ligos sudarytas išlaidas, turėjo tik 42,460 dol.

Todėl Lyric opera, taupydama savo finansinius išteklius, privalo laviruoti tarp įvairių dalykų ir ne visuomet gali patenkinti visuomenę. Tad ta visuomenė ne visada gali girdėti didžiulius dainininkus ir ne visada gėrėtis aukšto meninio lygio pastatymais. Metropolitan opera turi artistams paruošti mokyklą, gi Lyric to dar negali sau leisti. Todėl Lyric menedžeris nori, pavyzdžiui, kad tas, kuris režisuoja operą, ją surežisuotų per nustatytą valandų skaičių. Toks režisierius turi gerai žinoti, ko jis nori (clear-cut idea), kad scenoje su artistais bei choru neuždels-tų ir operą surežisuotų per minimum laiko. Paprastai dideli solistai yra jau savo partijas sceniškai paruošę ir lieka tik aptarti bendrus vietinės scenos išdėstymus. Operos režisierius yra pri-vertas dirbti greitai ir iš meninio personalo reikalauti neginčijamo paklusnumo scenoje. Jei kuris artistas yra gabus tuojau pat priimti visas duodamas instrukcijas, puiku, tačiau, jei jis dar reikalingas specialaus dėmesio, tai dažnai jis paliekamas savo valiai, nes režisierius neturi laiko su juo vienu ilgiau dirbti. Ir dažnai operos vadovybė negali samdyti tokio režisieriaus, kuris nesusugeba per duotą laiką pastatyti operos. Prisiminus praeitų metų Stravinskio veikalą "Lakštingala" ir "Karalius Oedipas" pastatymus, pripažįstama, jog nė vienas jų neatitiko kompozitoriaus norų. Ir tai dėl to, kad finansiniai ištekliai neleidžia turėti daugiau repetitijų.

Operos institucijos ir baletai šiame krašte nėra subsidiujami valdžios, kaip kad yra Europoje, tad savaime kyla klausimas, kaip žiūri į tai visuomenė ir ypač vietinė bendruomenė. Ar ta vietinė bendruomenė turi palaikyti savo meno institucijas? Ar miesto valdžia privalo joms padėti? Iš kitos pusės — ką meno institucijos duoda tai bendruomenei? Tai klausimai, kurie ir Chicagoje pradedami kelti vis stipriau ir dažniau. Jie keliama ir visame krašte. Tačiau, sekant šio krašto įvykius, vargu tenka laukti vietinės ar federalinės valdžios paramos menui. Ir tai yra todėl, kad didžioji visuomenės dalis to nereikalauja. Operų institucijos čia laikosi tik mažos visuomenės dalies aukomis. Dažnai tai būna turtingesniųjų žmonių aukos. O kol Chicago's miestas padės savajai Lyric operai, atrodo, dar ilgai reikės laukti, nes miesto vadovybė net mokytojams nesugeba surasti patenkinamo atlyginimo, tai ką bekalbėti apie pagal-bą operai.

Šiame sezono Lyric opera nori surinkti 897 tūkst. dol. aukomis. Vadovybė pramato kad šiais metais iš anksto išparduos biļetų už 1 milijoną dol. Visuomenė vis dėlto atsiliepė šiltai: jau dabar užsakyta iš viso iš anksto už 800 tūkst. dol. abonenti-nių biļetų. Administracija dar pridėjo prie numatytų spektaklių 4 operos spektaklius pavieniams biļetams gauti, kadangi daugelis atsiskak serijinių biļetų, nes nenori eiti į tas operas, kurias jau matė kelis kartus. Reiškia, vis dėlto kritiškos pastabos paveikė Lyric vadovybę. O kad taip yra, liudija ir tai, kad ateityje numatomas žymiai įdomesnis sezonas. 1970 m. sezonas bus pradėtas su Strauss "Der Rosenkavalier" o-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters.
Nuomola — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE
Tires against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS CESAS

Audrė ir Daiva Spyglgio ežerėly, Dainavoje, ieško vandens lėlių.
Nuotr. K. Ambrozaičio

perą. Tam pačiam sezonui jau angažuota ir Birgit Nilsson ir "Turandot" operą ir Joan Sutherland ir "Semiramide" operą 1971 m. Gal ateis laikas, kad sulauksime ir Herbert von Karajan statomų ir diriguojamų Wagnerio ciklo operų. To ypač linkėtina Lyric operai. Tai tiek apie Lyric operą, kaip vieną iš Chicago's pagrindinių meno institucijų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginia 7-7258-59

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. rugpjūčio m. 30 d.

● Rugpjūčio 13 d mirė buvusi Lietuvos valst. dramos teatro aktorė Antanina Leimontaitė-Steponavičienė, būdama 63 metų amžiaus. Laikraščiuose žinia apie mirtį pasirodė tik rugp. 16, ir juose nėra žinių, nei kur pastaruoju metu velionė gyveno, nei kur mirė. TIESOJ paminėta, kad mirė "po ilgos ir sunkios ligos", o LIT. ir MENE Gr. Jankavičiūtė minėjo, kad "ir sunkiai sirgdama, nežinodama tikros savo sveikatos būklės, ji planavo būsimus koncertus, o jos didžiulis repertuaras vėl ir vėl pasipildydavo naujais kūriniais". Pastaruosius septynerius metus A. Leimontaitė teatre nebedirho, buvo pasitraukusi (ar išleista) į

pensiją, bet pati viena rengdavo meninio skaitymo vakarus Lietuvoje ir Leningrade bei Maskvoje, kur, tarp kita ko, skaitė ir Donelaičių rusų kalba... (E)

● Dičardas Pakalniškis, vis daugiau besireiškias okup. Lietuvoje kaip kritikas, parašė 333 puslapių apimties knygą "Poezija, asmenybė, laikas", kurioje plačiau analizuoja poeto Justino Marcinkevičiaus kūrybą. O kada laisvajame pasauly pradedime leisti atskiras studijas apie žionykščių mūsų rašytojų kūrybą?

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
400 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkome už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateityje.

Frank Zogas, President

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

foto V. MAŽELIS

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausią pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių SiurbLIAI

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prielaimomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Stiklo švarumo Zuerichas

(Atkelta iš 5 psl.)

dietos, turėtų lenkti Šveicariją, kad išvengtų pagundos... Čia yra patys švelniausi, rinktiniai, gietiniai šokoladai pasaulyje (šveicarai palieka natūralų aliejų šokolade, ne kaip amerikiečiai, kurie, ištraukę natūralų aliejų, palieka šokoladą sausą, o aliejų pavartoja atskirai)! Taipgi pilna šokoladinų saldinių su romu, kurių nedaro JAV-ese. Padavėjos neprašant supakuoja taip gražiai, lyg dovanai skirtą, dar patogumui į tam tikrą krepšelį įdeda.

Nepralenkiamas mandagumas Šveicarų sąžiningumas, mandagumas ir apgaulės stoka yra tiesiog neįtikėtina. Ar nupirksi 5 centų pašto ženklą, ar išėsi tuščiarankis — meilus "dėkui" išlydės. Šypsena ir ta pati eilė dantų, pardavėjų kituose kraštuose skiriamų tik milijonieriams, atiduodama čia kiekvienam veltui.

Minima Geležinkelio stoties gatvė einant, lyg grybų po lietaus prisėta puikių pirmiečių brangenybių krautuvų, su pasauli išgarsėjusiais šveicarų laikrodžiais. Įeini į tokią parduotuvę ir neperkrautai išdėstytos po stiklu, kiekvieną klientą pasodina ant atskiros kėdutės prie atskiros stalo vienas pardavėjų. Beieškant dengto vakarinio laikrodžio, teko pereiti kone apie tuziną tokių parduotuvių, kol rasta, ko norėta. Ir visur, nepirkus nieko, pardavėjas būtinai palydi iki pat durų ir atidars jas tau, su šypsena išlydi.

— Danke shoen!

Taip ir priminė senus laikus, kai Klaipėdos krašte gyvenant — Pagėgiuose, dažnai besilankant Karaliaučiuje ar Tilžėje, vokiečių pardavėjai, dar mažytę mergaitę, užhipnotizuodavo savo palydėjimu ligi durų, jų atidarymu ir linksma šypsena atsisveikinant:

— Vielen Dank! Kommen Sie wieder. (Ačiū. Ateikite vėl).

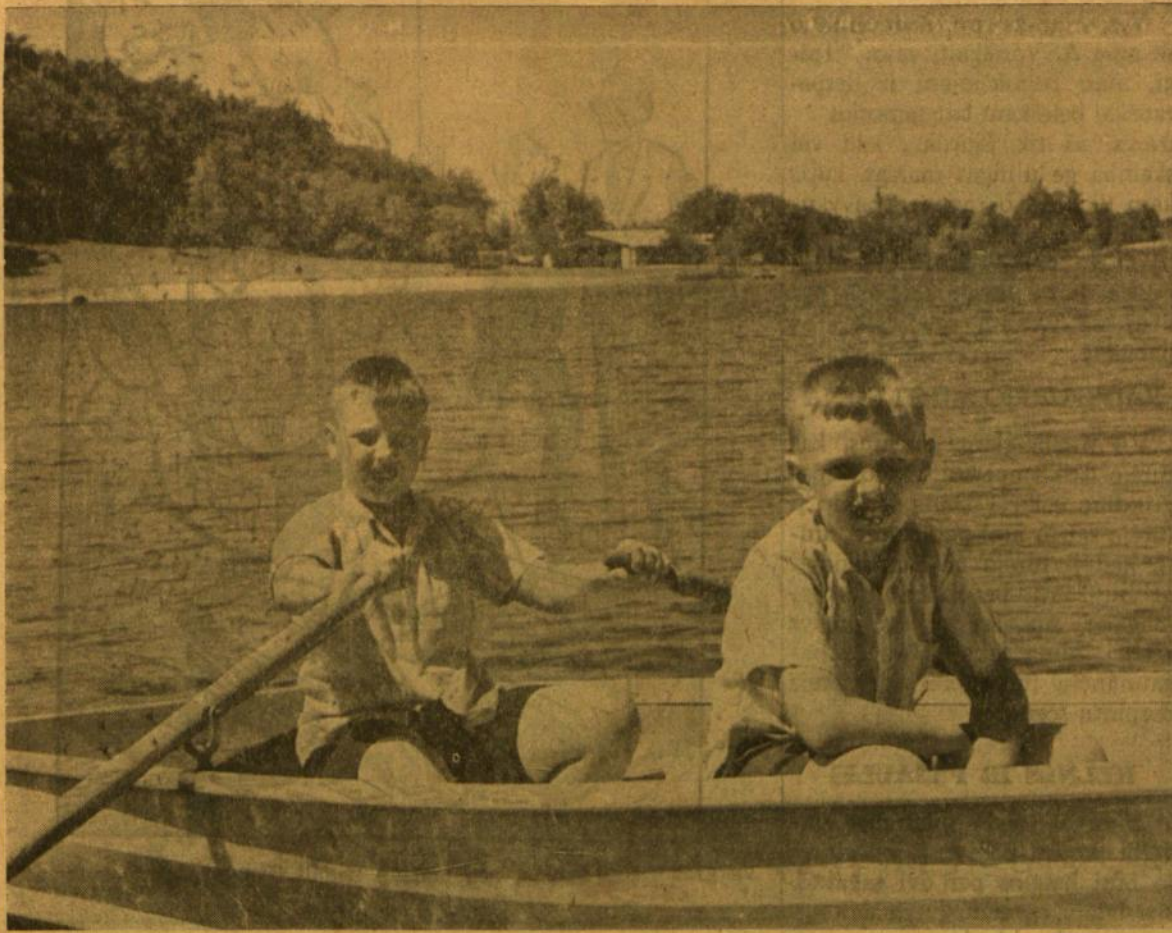
Dabar Zueriche tik nepridėjo: "grįžkite ir vėl!" Gal suprato iš aprūdijusios vokiečių kalbos, kad iš kito kontinento atsitrengta.

O tas jų pasitikėjimas svetimu, pabuvojusiam Amerikoje, kone dvelkia naivumu. Vienan salionan įėjus, kur kiekviena tavo pėda sugerama kilimo, lyg samanosė, pardavėja išnešė padėklą su tuzinu ar daugiau auksinių laikrodžių, kurių pigiausias apie 600 dol. — Beieškant su pageidaujama brangakmeniais, ji išėjo į kitą kambarį, palikdama visai vieną vienintelę visoje parduotuvėje. Net neaukščiau atsitraukiant tolyn nuo padėklo, galvodama:

— Chimagoje, taip tamsiaodžiui įėjus, be garso pranyktų per minutę!

Dailininkų, rašytojų ir muzikų miestas

Pasivaikščiojus ir pavalgius geruose restoranuose (Šveicarijoje neįmanoma gauti blogo patiekalo), puikūs miesto muziejai pridės porą žvaigždžių bet kuriam kritiškam Zuericho žvilgsniui. Menas ir kultūra — du dalykai, kuriems ciurichiečiai priduo daug reikšmės. Istoriniai imant, šis didmiestis visados turėjo nuolat besikaitaliojanti gyventojų skaičių iš užsienio atvykusių dailininkų, rašytojų ir muzikų, ypač per I Pasaulinį karą ir vėliau, per nacių valdymo laikotarpį. Ir tas pridavė paskatinimo jų paslėptiems šilptiems jausmams. Juk tai yra, tarp kitko, gimtoji vieta dadaizmo, čia pradėto Arpo ir kitų 1916 m. Jei tai turėjo gilų efektą už Zuericho ribų, čia buvo sutiktas griežtų piliečių surauktos kaktomis savo nuosavame mieste.

Jauniausioji karta Spyglio ežere, Dainavoje. Gintis ir Saulius bando savo jūrininkiškus sugebėjimus... Nuotr. K. Ambrozaičio

Atsiliepiant į "Dirvos" rūpestį Lietuvos istorija

"Dirvos" bendradarbis, pasirašęs (am), rugpiučio 13 d. numerio straipsnį "Lietuvos istorijos problema" pradeda susirūpinimo mintimis, besisukančiomis apie tai, kaip išleisti Lietuvos istoriją lietuvių ir anglų kalbomis. Toliau jis nurodo, kad Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius savo laikui buvo paskelbęs, jog ketinas išleisti kelių tomų Lietuvos istoriją ir, straipsnio autorius supratimu, jis yra kompetentingiausias asmuo šiam uždaviniui įvykdyti. Todėl autorius prašo J. Kapočiusą, kad jis parašytų Lietuvos istoriją, girdi, atsirado kita grupė, "kuri nori, kad Lietuvos istoriją rašytų vienas asmuo, vienos politinės — pasaulėžiūrinės grupės asmuo". Straipsnio autorius dar baiminasi, kad prof. Z. Ivinskis, nežūrint jo pasirodymo ir mokslinės erudicijos, priklausydamas vienai politinei grupei, vargiai galės parašyti objektyvią Lietuvos istoriją. Be to, vienas asmuo nepajėgs apimti politinių, teritorinių, ekonominių, kultūrinių ir socialinių reikalų. Straipsnio autorius baiminasi, kaip prof. Z. Ivinskis vertins gruodžio 17 d. įvykius, kaip prieis prie Vasario 16 d. Būdinga baimė. Šia proga norisi pareikšti keletą minčių ir iš kito galvojančių pusės.

Kiek teko nugirsti ir patirti J. Kapočius rengsi leisti ne kokio sudaryto redakcinio kolektyvo parašytą Lietuvos istoriją, bet to paties prof. Z. Ivinskio, kurio taip bijo "Dirvos" bendradarbis. Worcesteryje buvo tam reikalui įdinti net susidariusi komisija iš dr. B. Matulionio, rašytojo A. Giedraus ir istoriko Pr. Paulikonio. Buvo pradėtas susirašinėjimas su profesoriumi, bet tuo metu dar veikėlis nebuvo parašytas ir tas klausimas laikinai buvo atidėtas. Susidariusi komisija drauge su J. Kapočiumi, atrodė, nebuvo vienašališka, nebuvo priklausanti vienai politi-

nei grupei, bet ji vis dėlto pasitikėjo prof. Z. Ivinskio objektyvumu ir jo pajėgumu parengti dokumentuotą Lietuvos istoriją, kurios šių dienų mūsų jaunimas, studijuojas šio krašto kolegijose ir universitetuose, pasigenda. Tad vertėtų ir šiandien dėl to nuogastauti.

"Dirvos" bendradarbis jaudinasi, kad prof. Z. Ivinskis gali netaip nušviesti gruodžio 17 d. įvykius, negu jis ir jo politinių pažiūrų žmonės galvoja. Berekalingas baiminimasis. Gruodžio 17 d. įvykiai lietuvių tautos, ir objektyvios istorijos jau įvertinti, ir jokie partiniai išskrypimai bei dailinimai čia nieko nebeapadės.

"Dirvos" bendradarbiui, trokštančiam objektyvios Lietuvos istorijos, tenka priminti šiais metais Lietuvos Nepriklausomybės fondo

išleista Lietuvos istorija angliškai "Lithuania 700 Years", kurios redaktorius yra diplomatas Albertas Gerutis. Tos knygos redakcinis kolektyvas (J. Puzinas, J. Jakštas, A. Gerutis, A. Budreckis ir Stasys Lozoraitis) neatrodo, kad priklauso keliom politinėm grupei, nežūrint, kad knygos tikslas buvo plačiau nušviesti Lietuvos valstybės atsikūrimą, nepriklausomą jos gyvenimą ir jos rezistenciją, t.y. tuos lietuvių tautos gyvenimo momentus, kada įvairios srovės kaip tik daugiausia kryžiuos lietuvių tautos gyvenime. Ir reikia pasakyti, kad ta knyga kai kuriems autoriams didelės garbės nedarė. Plačiau šiuo klausimu bus kitur išsitar-ta.

Dar ir kitas pavyzdys. 1964 m. Tautinė sąjunga išleido A. Merklio parašytą A. Smetonos monografiją, kurioje svarbiausias atsikūrusios Lietuvos valstybės laikotarpis — demokratijos laikai nušviestas tik iš satyrinės pusės, nekalbant jau apie kitus subjektyviai nušviestus faktus, norint pateisinti vienos mažos

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Mėn. Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00

4 3/4%

Naujas ankštas dividendas mokamas už mvestavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIOUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Perskaite Draugą. duokite kitiems pasiskaityti

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS

Stabdžiai, Sanktabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Ave.

Kampas 58th Street

Telefonas — PROspect 8-9533

G E L Ė S

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms

GUŽAUSKŲ

BEVERLY HILLS GELINČIA

2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois

Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

SKELBKITĖS "DRAUGA".

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŲ

(LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lithuania Ave. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YARds 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

politinės grupės diktatūrinį režimą. Kaip šiemet A. Geručio, taip anais metais A. Merklio knyga daugeliu dalykų galėjo pradžiuginti tik siauros vienos partijos politikus, bet ne istorijos moks-lą.

Iš viso to peršasi išvada, kad, "Dirvos" bendradarbio supratimu, tik vienos politinės grupės istorikai gali objektyviai rašyti Lietuvos istoriją, bet jokių būdų ne kitų grupių istorikai. Tačiau reikia atsiminti, kad jau seniai pasibaigė tie laikai, kad pagal "vado" direktyvas galima buvo vertinti gruodžio 17 d. ir kitus panašius įvykius. Istorijos moks-las pragyvena visokius vadus ir pasako nuogają tiesą.

• Dail. Bronės Jacevičiūtės tapybos darbų paroda buvo su-ruošta M.K. Ciurlionio dailės muziejuje Kaune. Išstatyta apie 40 darbų — Lietuvos peizažai, portretai, natūrmortai.

• Filmą iš Lietuvos žvejų gyvenimo pagal Viktoro Miliūno sukurtą apysaką Lietuvoje stato režisierius V. Dabašinskas; ope-ratorius R. Tamariūnas. Filmas busias trumpo metražo.

• Dailininkui Vladiui Didžio-kui suėjo 80 metų. Tai savitas, stiprus ir charakteringas lietuvis tapytojas, kuriamajame darbe besireiškias nuo 1919 m. kaip dekoratorius, portretistas, meno las pragyvena visokius vadus ir pasako nuogają tiesą. Pr. Lietuvoje.

HIGH RATES

4.75%

PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345

1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Ornamentas Paminklams Planų Padirkinimas Visame Mieste.

Telef. — CEdarcrest 3-6335

enas blokas nuo kapinių.

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

E U D E I K I S

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Galdas — Geraldas F. Daimid

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YARds 7-1741-2

Poilsiautojai ramiame Zueriche

Datų kalendorius ir sukaktuvininkai

Sritis, kurioje kultūrininkai, laikraštininkai ir atitinkamų įstai-gų administratoriai Lietuvoj at-rodė yra pasiekę pavydėtino tobu-lumo, — tai kruopščiai sudarytas ir, matyt, nuolat papildomas visuomeninės-kultūrinės reikš-mės datų kalendorius. Tai padė-da laiku paminėti labai ar net ir nelabai svarbias sukaktis, "jubi-lejinius gimtadienius", o šių pa-starųjų progomis surengti ir pa-gerbtuvų. Vieniems viešos pa-gerbtuvės pradedamos rengti nuo 50 metų amžiaus ir paskui karto-jamos kas 10 ar net kas 5 metai, kitiems tik nuo 60 ar net nuo 70 metų amžiaus. Minėjimų bei gerbiimų apimtis pastaruoju me-tu prasipletė ir ėmė siekti net kai kuriuos politinius pabėgelius...

Rugpiučio vidurio (16 d.) LIT. ir MENAS minėjo tris su-kaktuvininkus (jei neskaitysim rusų teatro dekoratorius Lukac-kio). Seniausias iš minimųjų bu-vo jau prieš 15 metų miręs mu-zikas Jonas Bendorius, kuris da-bar būtų 80 metų amžiaus. Dat-

geliiu buvusio J. Bendoriaus ben-dradarbių, mokinių ar šiaip ji pažinojusių gali būti staigmena skaityti apie jį, kaip apie komu-nistą visuomenės bei muzikos vei-kėją... Betgi jo niekas nebeapsi-klaus ir nepatikrins, kaip ten iš tikrųjų buvo.

Skulptorius Napoleonas Petru-lis minimas 60 metų amžiaus proga, irgi kaip "menininkas -komunistas", ir ne veltui. Jis jau 1945 metais lipdęs Lenina, po to nulipdęs ištisa galeriją lie-tuvių ir rusų bolševikų, o dabar parengė Kauno miestui "antrąjį soborą", tai yra Lenino pamink-lo projektą, kurį ateinančiais me-tais mano pastatydinti. buvusioj Vieniybės aikštėj, netoli Vytau-to Didžiojo muziejaus. ("Antruo-jo soboro" tas būsimasis pamink-las vadinamas todėl, kad tai bus naujo rusų režimo Kaunui pri-mestas nepageidaujamas "papuo-šalas"). Pirmąjį soborą Kaune pa-liko caro režimas. Nebuvo, jis mėgiamas, bet liko nenugriautas tik dėl per didelio masyvumo).

Spygliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIONA.

Pažarba kritikai

Šiais laikais ne kritikuoti ko nors, tai reiškia, kad esi visai atsilikęs, nieko nesupranti ir nebesurandi net savo vietos šioje žemėje, o ypač šiame krašte, kur visko galima gauti, bet daugelį gražiausių dalykų, kodėl čia nėra lietuviškų klumpių, ir niekas nemina. Va, kokia patriotė vardan lietuviškumo norėtų visą miestą klumpėmis apauti, nagines įtaisyti, arklis pakinkyti vietoj automobilio ir dolerį, tą niekšiką, kuris tiek eibių daro, paversti neištvirkusiu litu. Ką čia kalbėti, tokie nuostabūs užrašai ir pasiryžimai, tik šis per dėm pagėdys lietuviškas pasaulis visai tuo nesidomi.

Na, yra ir kitokių kritikų, kurie taip pat tam dideliui pasaulio tobulėjimui skirti. Va, taip norėtų gėlbėti visą pasaulį, nehygieniškai valganti, o pasaulis rieda pakalnėn visai nesustodamas prie tų girių ir blynų, kuriuos šeiminkė, pasaulio išgelbėjimui higieniškai gamina. Ne taip kaip

Mergina valgo higienišką maistą.

ten kokie šiaip žmonės tiesiog nehygieniškus valgius ryja, visai savo smertim nesirūpindami, ir todėl jiems, ne kitiems, Pr. Sulas svarbią knygą išleido. „Kaip pasirašyti testamentus“. Nepaisant, kad tie žmonės jau ir taip mirs, nehygieniškus valgius valgydami, didysis kritikas jiems liepia sveikėti, nes esą visą pasaulis nusveikėja dvaisiškai, pasaulis pilnas baisyti neišsibalansavimų ir todėl skęsta prarajon, lyg kolkian gijos ežeran. Ką čia ir kalbėti, jei nebūtų to šaunaus pasaulio kritiko, tas visas lietuviškas pasaulis, ant tautinio kaklaraiščio ar kokios indiškos grandinėlės kabodamas, nutruktų žemyn, ir baigta, liktų tik keletas asmenų. Ir tie patys paskui persivalgę tais higieniškais valgiais mirtų. Taip ir būtų pasaulio galas, jei nebūtų kritiko.

Yra ir tokių kritikų, kurie pilni likovos dvasios. Koks nors Stravinskis moko visą pasaulį kovoti už teisybę. Jis pats irgi labai kovingas, tik gaila, kad nebuvę progos kovoti kaip ten kokiems partizanams, o reikėjo bėgti, net ir jaunatituvio kaklaraištį užmiršus. Žinoma, niekas negali kaltinti patrioto, jeigu jam likimas pavydėjo progos mirti už tėvynę, todėl gerai, kad ir dabar bent kitus ragina į kovą. Gi kugelio gerai prisikūrus, kritika užpuola nuostabų patriotinį jausmą. Ką čia ir kalbėti, kam gi kugelis būtų vadinamas lietuvišku valgiu, jeigu nesukeltų ryžto kovoti už pavergtą tėvynę ir nekeltų entuziazmo daužyti kumščiu į stalus, vis tą priešą gasdinant, kuris niekšas taip greit vijo, jog nebuvo progos nė su juo pasimūšti. Garbė mūsų patriotiniams kovotojams su savo artimu, tiesiog net gera, kai skaitai, juk be kritikos nebūtų pažangos,

visas pasaulis užmirštų asmenybę, mokančias visus pamokyti, kad net mirtingieji nebegali supaprasti, iš kur tokios genialios mintys ir atplaukia.

Taigi kritika yra svarbus mūsų kultūrinio gyvenimo veiksnys. Ne kokios ten recenzijos akademiškai paremtos ir pilnos literatūrinio ar muzikinių terminų, reikalaujančių gilių mokslų, bet šiaip kritika, teikianti kiekybinio pasitenkinimo džiaugsmą. Ak, žinote, nieko nėra garbingiau žemėje kaip kita mokytis, juk Sokratas dėl tos priežasties ir liko gyvas ligi šių laikų. Todėl mes, gerbdami kritikus ir jų meną, nuostabiai švariai purvinti visus, ar savo panešiotus skalbinėlius, garbingai, stebint visam pasauliui, išplauti, čia išskeliamieji mūsų kultūrai ir kovai už Lietuvos laisvę laimėjimus. Jeigu masės ta kritika nesinaudoja, tai žengia į grabą, ką čia ir besakyti, tiesiog vyksta savivudystė, kaip kokioj ten Danos operoj.

Iš viso mums labai malonu pasisakyti už kritiką, kuri ne kokias knygas recenzijas rašo, ar koncertus vertina. Kas iš tokių kritikų, jie turi daug skaityti ir daug žinoti, o rezultatai mažai, bet mes vertiname ir džiaugiamės ta kritika, kuri visą mūsų visuomenę i nuostabius savitarpio džiaugsmo laimėjimus veda. Garbė didelio mąstymo kritikams, kurių reikšmė, rudeniu artėjant, gal dar labiau padidės, kada grįšim iš vasarietų pailsėję, iš kur dar ir dabar kai kas atsiunčia atviruką:

Čia vandens ligi ausų
Kruvos smėlio tyro.
Taigi linksma ištisų
Prie Union Piero.

Nieko nėra neteisingesnio už svars-tyklės, norint numesti svorį.

Komplimentai rūkantiems

„40 metų aš gyvenau rūkorių dominuojamą pasaulį. Ligi šiol aš labai retai besiskysdavau. Aš sutikau su faktu, kad pasaulis gal priklauso rūkantiems. Bet man jau gana tylėti!“

„Ar jūs, rūkoriai, žinote, kaip jūs mums nerūkantiems atrodo? Jūs esate neišauklėti muzikai, i nieka. neatsižvelgiantys liurblai. Jūs gal manote, kad labai šauniai atrodote, kaip tie rūkoriai kino ekrane ar televizijos skelbi-muose. Bet tai netiesa. Jūs esate bauraus įpročio vergai ir jūs atrodote juokingai. Be to, jūs dvokiate. Jūsų rūbai dvokia, jūsų burna dvokia ir jūs smardinat visą aplinką!“

Žurnalistas WILL JONES
Minneapolis „Tribune“.

EINSTEINO TEORIJA

— Kodėl šuo vizgina uodegą?
— Todėl, kad šuo stipresnis už uodegą. Kitaip — uodega vizgin-tų šunį.

Apie kalbos pabaigą

Vyt. Alantas savo atsiminimuose apie A. Vanagaitį rašo: „Taigi, man bemikčiojant ir desperatiškai beieškant baigiamosios frazės, aš tik išgirdau, kad vėl skamba gedulingas maršas, kuris kaip tik ir tiko mano nepavykusiai kalbai baigti.“

Būtų gera, kad laidotuvių maršai būtų įtaisyti salėse ir padėtų ne vienam savo prakalbą pabaigti.

KAIP TUREJO MIRTI DANA

Vis nesibaigiant ginčams, kas turėjo ištikti operos „Danos“ pagrindinę veikėją Daną ir kaip ji turėjo mirti, mes palaikome mintį, kad ji turėjo ne nusinuodyti ar nusišauti, bet mirti nuo samagono, nes ligi tokios mirtys ateina, būna labai žiūrovus pagaušančių linksmomis dainomis perpintų scenų.

KELNĖS IR PASAULIS

Žmogus atnešė miestelio siu-vėjui pasiūti kelnės, kurios turėjo būti baigtos per dvi savaites. Po dviejų savaitių buvo dar negatavos. Laukė dar porą savaičių. Pagaliau baigtos. Žmogus stebis: — Dievas pasaulį sutvėrė per 6 dienas, o tu kelnės siuvai 4 savaites.

— Na ja, — sako siuvėjas, — glostydama kelnės. — Pažiūrėk koks pasaulis ir pažiūrėk i mano kelnės.

Tiesa yra kaip katė, nepaisant kaip ją mestum, ji nukrinta ant kojų.

Kalbos kertelė

Panaikinama mo'eriška giminė

Daugeliui įsiaištrinus dėl vadinamo kalbos mokslo kilmės, turinie pabrėžti, kad šioje srityje vyksta esminių pasikeitimų. Štai „Aidų“ birželio mėn. numerio Ramunė Stanelytė, recenzuodama „Lietuvių literatūrą svetur“ rašo: „Pakartotinai kelis kartus perversus žurnalo komplektą recenzentui minėtos pavarės surasti nepavyko“. Arba: „Recenzijos autorius nesijaučia esąs pakankamai kompetentingas“.

Taigi nebėra moteriškos giminės, nes Ramunė save vadina ne recenzente ar autore, bet recenzentu ir autorium. Kažin ką pasakys moterys „Aidams“ užėjus tokias kalbines pozicijas.

KRITIKO PRISISTATYMAS IR AKCIJA Į REAKCIJĄ

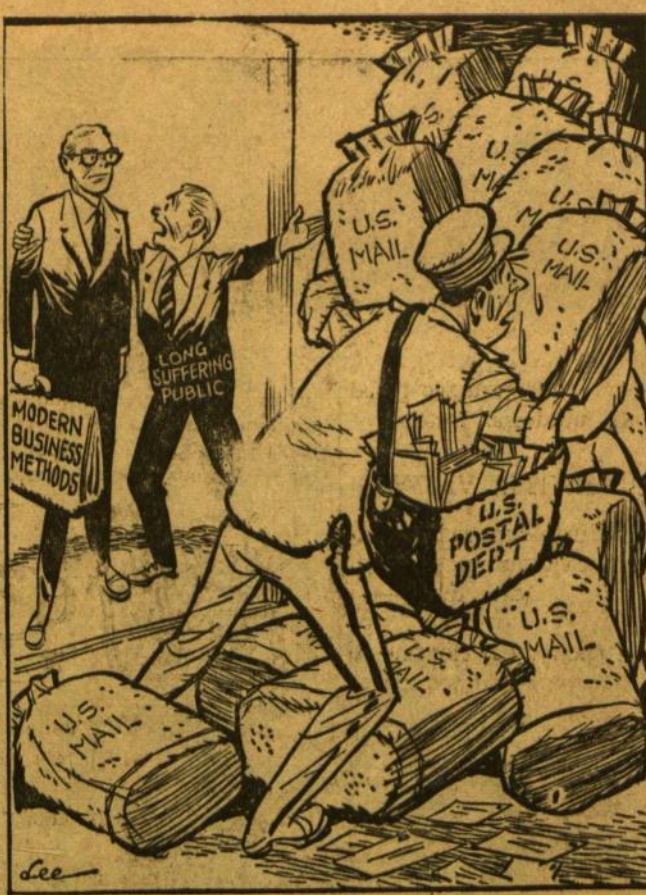
„Man kartais taip pat tenka skaitytojus supažindinti su viena kita knyga ir pareikšti savo nuomonę kokių nors klausimų. Tai padaryti dažniausiai esu prašomas redaktorius, o kartais ir pats sumanau kai ką parašyti. Nors aš nepretenduoju į kritikus ar recenzentus (nebent šiaip taip galėčiau įsibrauti i apžvalgininkų tarpą), bet ir tai retai kada pasiseka pralįsti kiemo nors neužkliudytam“...

„Manau, kad mano pastabų paveiktas, atsiliepė, matyt, vienas iš nuoširdžių „Aukuro“ grupės rėmėjų A.J.P., mano pastabas pavadinamas atšiauria kritika. Išdrįsčiau tarti, kad gerb. oponentas, tur būt, nedavertino mano nuomonės rimtumo ir jos nuoširdumo arba pamanė, jog atšiauru yra ten, kur išdrįstama kam nors ir apie ką nors pasakyti vienokią ar kitokią tiesą, atseit, kur aptariamasis yra neliūliuojamas panegiriskų žodžių srautė“...

A. KALNIUS,
„Tėv. Žiburiai“, 1969, VII, 24

LAIKAS IR METAI

— Ak, kokios buvo merginos prieš dvidešimt metų!
— Faktas! Tačiau dabar jau jos paseno mažiausia dešimčia metų.

Vargšas Dėdė Samas, nes niekaip negali išspręsti pašto reikalių.

ĮŠAIŠKINTA PASLAPTIS

Didžiausia paslaptis dengianti Edvardą Kennedį, kur buvo ir kodėl nepranešė policijai laiku apie savo nevykusį naktinį pasivažinėjimą nuo tilto, Geriausi žurnalistai, kurie išsėpninėja griežtai saugomas rakėtines, dujines ir kitas karines paslaptis, nieko negalėjo išaiškinti, tik dėka Spyglių tarnybos pastangų, paslaptis iškelta dienos švieson.

Prieš šį įvykį per pasaulį nuskaubė kinų komunistų vado Maotsetungo slapta atliktas, pilnoj aprangoj rekordinis plaukimas, kuris nustebino net pasaulio plaukimo čempionus. Mūsų Edvardas, po pasivažinėjimo nuo tilto, išlindęs iš pasinėrusios mašinos, būdamas geroje nuotaikoje, užmiršęs visus moteriškus reikalus, kaip būsimas prezidentas, pasiryžo sumušti Maotsetungo plaukymo rekordą. Savo plaukimu norėjo įrodyti, kad yra jis pajėgus būti prezidentu ne tik finansinškai, bet politinškai ir fiziškai, nepaisant sužeistos nugaros. Taipgi paaiškėjo, kad jis savo slaptą plaukimą atliko su visais batais ir pilnoje aprangoje ir yra numatęs savo plaukimą pakartoti viešai, kai jau bus oficialus kandidatas į prezidentus, įrodymas, kad gali lenktyniauti ir su Maotsetungu.

Uknolis

Žodžiai ir darbai arba katinas ir teisėjas

Kažkoks išmokslintas teisėjas Kavinėn pasilsėt užėjo, O maistui nuo pelių virtuvėj prižiūrėti Paliko Katiną budėti. Sugrįžęs stvėręs už galvos — vaje, vaje. — Vištuką Rainis raito kerteje. „Ak tu — vagis. Tu — niekadėjai.“

Pradėjo barti ji teisėjas. — Kitam ne tik žmonių, net sienų būtų gėda. (O Rainis ir toliau vištuką ėd) „Tavim tikėt per nago juodumą neverta.“ (O Rainis klausosi ir kerta.) Teisėjas dėstė jam pamokymus be galo, Ko turi vengti jis ir ką daryt privalo. Ir ką gi? Kol jis taip bylojo, Rainelis visą kepsnį sudorojo.

Anais gerasiais laikais mokytojas lazdele užduodavo per tą vėta, kurią dabar naudoja studentai universitetų užimimui vadinamam „sit in“.

Kai kurie šių dienų studentų mano, kad jie gali laimėti gerą, darydami blogą.

DĖL KELIONĖS Į MĖNULĮ

„Aš tai nenorėčiau skristi i mėnulį, bet jeigu reikėtų, tai aš pasiimčiau šiuos daiktus: televiziją (būtinai), savo draugę Aidą ir labai daug valgyti“.

VAIDILUTĖ BUTKYTĖ
„Ateitis“ Nr. 3, 1969.

PERTEKUSIOJE FERMOJE

Mat, svarbu mėsa. Svarbu pienas. Svarbu, trumpai tariant, gamyba. O žmogus? Jei fermoje du šio nėra, jei ūkyje nėra pirties — savo vaiką kiaulių šerėja privers-ta maudyti prasciau už paršeli.

(Šluota)

VYRŲ TARPE

— Mano žmona labai nagin-ga. Tik pamanyk, iš senos suknelės man pasiuvo puikų kaklaraištį.

— Nieko ypatinga. Manoji daug išmaningesnė: iš kaklaraiščio ji sau pasisiuvo mini suknelę.

Amerikoje moteris tikrai brangus turtas

DRAUGISKAS POKALBIS

Pagyvenusį pilietį trečia valandą naktį pažadino telefono skambutis.

— Tai kaimynė, gyvenanti virš jūsų. Noriu jums pareikšti, kad jūsų šuo staugia ir neduoda man miegoti. Tikiuosi, kad jūs jį nuraminsite. Sekančią naktį telefonas suskamba kaimynės bute.

— Tai kaimynas, gyvenantis po jums. Vakar naktį jūs mane pažadinot pareikšdami, kad mano šuo loja ir neduoda jums miegoti.

— Taip, taip.

— Aš tik norėjau jums pasakyti, kad aš šuns visai neturiu.

PRADŽIA NESUSIPRATIMUI

Įbėgęs i restoraną, vyras kreipėsi i barininką: — Broleli, duok man tris stikluokus degtinės, kol dar neprasi-dėjo nesusipratimas. Kai vyras išgėrė, barininkas paklausė: — Kada prasidės nesusipratimas? — Dabar prasidės. Mat, aš visiška neturiu pinigų.

Ar moterys galės skristi i mėnulį?

Torontiško „Daily Star“ kolumnisto, Gary Lautens, nuomone, ne, ir dar kartą, ne! Kodėl? O čia yra dalis jo išvedžiojimų. Pirmiausia Gary Lautens prisipažįsta, jog su savo išvedžiojimais, greičiausiai, užsitrauks didelę nemalonę iš feministų vyrų pusės, apšaukiant jį antifeministu, o, galimas daiktas, ir pačios moterys pažiūresiančios i jį labai kreivais žvilgsniais, bet jis vis vien rizikuoja savo galvą ir sakąs, jog iš moterų astronautų nieko neišeitų.

Neišeitų pirmiausia todėl, kad sunku net įsivaizduoti tris moteris, sutinkančias keliauti bet kur, jeigu jos visos trys būsiandios apsiręgusios lygiai tokiais pat drabužiais. Antra vertus — dargi tie kostiumai — po 100 svarų kiekvienas. O ar žinote, ką tai galėtų reikšti moterims, ypatingai, girdi, šiais lengvo aprėdalo — „mini“ laikais?

Jo manymu, jokia nūdienė moteris nesutiktų su tokiais suvaržymais.

Arba, girdi, pati kelionė — jos ilgumas.

Moterys, esą, galėtų eiti ir važiuoti devynias dienas be maisto, be vandens ir netgi be oro, tik jau jos negalėtų niekur keliauti devynias dienas be „appointmento“ i grožio saloną, ypatingai tokiu atveju, jeigu joms reikėtų pasirodyti viešumai (televizijoje), kaip reikėjo padaryti astronautams Armstrongui, Aldrinui ir Collinsui.

Be to, dargi toji besvorinė padėtis (weightlessness) — taip pat vaidinanti savo vaidmenį. Juk moterys, girdi, kai jos papykstančios, mėgstančios treptelėti koja i grindis.

Dar toliau. Problema esanti ir su pačiu nusileidimu ant mėnulio. Jis (Gary Lautens) žinąs, kaip jo žmona e'giasi, kai apsilanko i kokią nors naują vietą. Argi ji bėgiotų apie savąjį nu-

sileidimo instrumentą, rinkdama kažkokius ten kvailus akmenis ir semdamosi senas mėnulio dulkes? Ne, ir dar kartą, ne! Pirmiausia ji apčiupintų tenai visokiausią kraterių briauną, patikrindama ar esama ant jų dulkių, kad būtų galima sužinoti, kokio tvarkingumo ir švaros pamėgimo žmonės gyvena tenai — mėnulyje (jeigu jų iš viso esama). Po to, turėdama laisvą minutę laiko, ji sėstųsi rašyti atvirutes draugams žemėje, nurodydama kur ji besanti, kad draugės pažaliuotų iš pykčio ir pavydo.

Dar toliau. Girdi, jūs galėtumėt eiti lažybų, kad moterys

Mėnesiena, kuria gali džiaugtis vyras ir moteris kartu.

(astronautės) nepaleistų nuo telefono prezidento Nixono ligi tol kol su juo nepasišnekėtų, mažiausiai valandą laiko, o po to dar paprašytų poniją prezidentienę prie telefono, kad su pastarąja aptartų kokį nors kepimo ar virimo receptą. Būtų, girdi, ne taip, kaip kalbant su vyrais astronautais — pora trejetas minučių — ir gana.

Pagaliau, jeigu ir šitie (jau suminėti) reikalai bei problemos būtų galima išlyginti su moterimis, vis vien jos negalėtų būti astronautėmis. Tai jis žinąs, iš savo žmonos elgesio visos vyrų astronautų problemos, jų veiklos ir darbų metu. Jis su žmona ir vaikais žiūrėję televizijos astronautų iššovimo i aukštį metu. Jie matę kaip „Apollo 11“ sunkiai įsivaizduojamai greitai skuba mėnuliu, jie girdėję astronautus, kalbant iš „Apollo 11“ ir iš mėnulio i Houstoną, matę Armstrongo ir Aldrino pasirėmimą išlipti ant mėnulio paviršiaus, matę ir patį jų išlipimą, vaikščiojimą, rinkimą mėnulio akmenų ir dulkių, ir tada, kada jis su vaikais (kartu, žinoma, ir visas pasaulis) būvę begaliniai nustebinti ir sujaudinti, jo, girdi, žmonai visa tai jokio įspūdžio nepadarė.

Tik tada, kada astronautai, susikrovę savo surinktus akmenis, dulkes ir išbloškė mėnulio paviršium savo specialius kostiumus, vėl sulindo i savo oro laivą kelinei atgal i nakties miegui kap sulęję, žmona ištarusi vieną vientelį komentarą:

— Aš toj kapsulėj nenakvočiau nė vienos nakties, nors ir už milijoną dolerių.

Paruošė A. ALŠ.

KOMUNIZMAS PLEČIASI

Vienas „pažangusis“ abejoja. — Kodėl tu sakai, kad komunizmas plečiasi?

— Nagi todėl, kad pirmiau turėjome vieną, o dabar turime jau — maskvinį, kininį ir jugoslavinį.

PASITEISINIMAS

Šeiminkė, pačiupusi berniukštį, šaukia: — Tai, vaike, tu pačiupai mano viščiuką ir norėjai nusinėti. — O, ne, bet juk matei, kaip aš greit bėgau i namus, atsineš-ti pinigų, — paaiškino vaikas.

PAVOJINGAS MOKSLAS

Vienas greito skaitymo ekspertas kvietė tautiečius i savo studijas, aiškindamas, kad jis gali išlavinti savo klientus labai greitai skaityti.

„Man tas netinka“, atšovė vienas. „Jeigu greitai skaitysiu, tai man reiks daug knygų pirkti“.

Jaunesnioji ir vyresnioji generacija mano, kad tik jos yra teisingos.